

308792

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

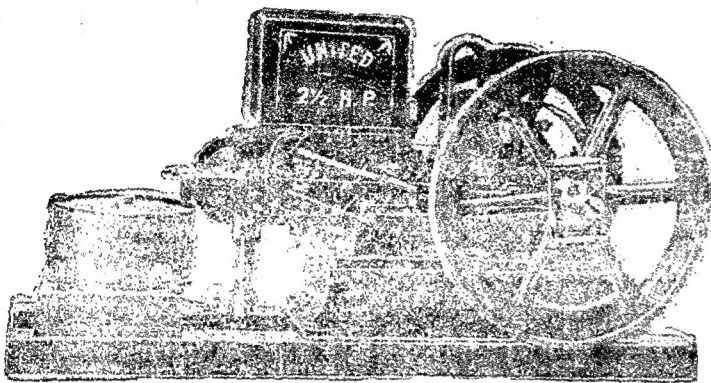
VOL. 3.
సంపుటము. 3.

చెన్న పట్టణము 1916 నం. జూలై నెల 21 వ తేది శుక్ర వారము
స శ నా మ సం వ త్స ర ఆ మా థ మా స బ హు శ స ప్త మి 2.

NO 95

సంచిక ౬౫

యునైటెడ్డు వెట్రోలు యింజనులు, పంపులు

ఇదివర కన్న భూమి మనము కనియ్య
వియ యెరుగఁజూడఁజేయు సాధారణ
మాగా నిరుత్సాహమునకు ఉపయోగించ
బడుచున్న యెంజనులు మోటారు వగైరా
లన్నిటికంటెను ములభముగా పనిచేయు
విద్యుదయిన అతిస్వల్పధరలకు దొరకు
నవియైన అయిన యీవిన్ని యింజనులు,
పంపులు వ్యవసాయదాన్లు, తిదితర చిన్ని
వివనలను స్వ తంత్రముగా పాపించి
లాభములను పొంద గోరువారికి వార్త
పాలిటి భాగ్యదేవతలకలె నుచుకొనినది.

ఇదిచిన్ని పిండియంత్రములను, నూనెయంత్రములను, పత్తియంత్రములను, ధాన్యపు యంత్రములను, సోదా
వాటరు మెషీనులను, అచ్చయంత్రములను నడుపుటకు అతి యుపయోగకరములైనవి.
ఇది కిరణసాయములను అతిస్వల్ప ధరకే పనిచేయుచున్నది. యెటుంటివాని చేతనయినను నడుపుటకును.
109 కలయువారలకు ఈకింది చిరునామాగల సోల్ ఏజెంట్లుకు వ్రాసి యావత్తు సంగతులను తెలిసికొనగలరు.
జి. యల్. శాస్త్రి అండ్ కో, 20, సి. సెకండు లైను బిచ్, మదరాసు.
వ్రాసినది: బెజవాడ.

Magic Cure! Marvellous effect!!
Bathing Oil Price Rs. 0-8-0
Iron tonic pills 1 bottle of 48 pills 2-0-0
Anti Malarial Drops Price 6 Doses 0-8-0
Descriptive Catalogue free on application
ALLBUTT & Co.,
CHEMISTS BROADWAY MADRAS.

కస్తూరి

వివ. జ్వరములకు, కలరాకు, సున్ని, బా. తెలికొ. ము
ముల వాతములకు, చిన్న బిడ్డల జబ్బులకు, తుష్టికి కస్తూరి
యొకయోగమైన నుంకరి పర్యక్త తెలిసియున్నది. కాని కస్తూరి
బుగారమున కన్న ప్రయోగములేకను, నవరస నుయ్యము
లందుకొరకుట దు స్థరము. మా డిపోజుంకరి కస్తూరియందలితర
కదార్థము లేనియును తేర్చబడవు. ఇంతవరకు మాతాభయందీ
కొనిన వారలకివివయము తెలిసియున్నది. కొనినవా గొకచూరి
బరీషించినవిజము. తెలియగలదు. అట్లు చేయుటవలన కలిలి
కస్తూరిని గొని వెళ్ళవలెను. తులం 1.కి రూ. 80.0-0
గోకోజనము తులం 1.కి రూ. 7.0-0
అమ్మతాంజనం డిపో, 7, తంబు సెట్టివిధి, మదరాసు.

Silks I
అద్వైతా!

Silks II

Silks III

నాగరికత సాచ్చివకొలది ప్రపంచము అందమగువస్తువుల సభిలషించుచున్నది. జహజు తమ కీరసాందర్యము
ను కలయు వస్తువులకొరకు ప్రయత్నించుచున్నాడు. మనకీరమునకు అందము తెచ్చు వస్తువులన్నిటిలో మనము ధరించు
వాస్తవే ప్రభుభవమైనది. అందుచే జహజయోగముకొరకును, మా స్వలాభము కొరకును, జహజ్, నూరత్, బెంగళూరు
మొన్నగు స్థలములనుండి మేలైనపట్టు తెప్పించి అనేక అందమైన అంచులలో (బెల్లూరంచు, గోరంచు, దక్షిణాంచు,
చామిదంచు, సిండికల్ అంచు వగైరా) ఎక్కువసాధ్యము, తలుచు, తథువు, మృదువుగల, ఖండువాలు, చీరలు, పంచ
లును, కోటుతానులు, తలగుడ్డలు లోనగునవియు సేయించుచున్నాము. ఇదివరలో మాకద్దబట్టలు ఖరీదుచేసిన వారిలో
కలెవురనుండి నూతనదైన యొగ్యతావశ్యములే మేము తెయారవెయి. బట్టలయొక్క ప్రాశస్త్యమునకు నిదర్శనము.
నిలయువారి ఈకింది చిరునామాకు వ్రాయవలెను.

	ఖరీదు	వెడల్పు అంగుళములు	పొడవు గజములు
నూరత్ పట్టు ఖండువా తెలుపు, గోల్డెన్ కలరులోను	12-0-0	47	8
నూరత్ పేక ఖండువా, తెలుపు గోల్డెన్ కలరులోను	10-0-0	47	8
జహజ్ పట్టు ఖండువా తెలుపు	7-8-0	47	8
నూరత్ పట్టు తలగుడ్డ, తెలుపు గోల్డెన్ కలరులోను	11-4-0	27	5
నూరత్ పేక తలగుడ్డ, తెలుపు, గోల్డెన్ కలరులోను	11-4-0	32	5
జహజ్ పట్టు తలగుడ్డ, తెలుపు	8-12-0	32	5
జహజ్ పట్టు కోటుగుడ్డ, తెలుపు.	8-0-0	54	1

(459)

ముప్పన సోమరాజు, వెదాపురం, గోదావరిజిల్లా.

10.5.18

(489)

10-6-16

ముప్పన సోమరాజు, పెద్దాపురం, గోదావరిజిల్లా.

శారదాంబ

స్త్రీధర్మబోధిని యనునాటకం

శ్రీనివాసరాఘవాచార్య వ్రాసేతము.
సంఘము రాచూరు సంస్కరణమునకు
మార్గమందు జూపబడినది. అందరును
జదివి తీరవలయును.
వెల 0-4-0 మాత్రమే.
ప్రొస్తేజ ప్రత్యేకము.
చిరునామా:—
అంధ్రప్రతికా కార్యాలయము,
7, తంబు సెట్టివిధి, మదరాసు.

స్వధర్మ ప్రకాశిని

మతి విషయక మాసపత్రిక

నంద్యోర చందా రూ 2 లు మాత్రమే.

ఈ పత్రిక 8 సంవత్సరములనుండి నాటి ప్రకటింప
బడుచున్నది. ఆంధ్రభాషయందు ప్రకటింపబడుచున్న పత్రి
కలలో మాతాచార విషయములను కాస్త్రసమన్వయ రీతి నను
సరించి నవీకరణధర్మమును బోధించుటకు ప్రతీక చాతుర్వక్యమే
లేదు. ఈపత్రికకు కొందరుదాసులు జమీందారులు రాజ
పోషకులయి 116 రూ॥ల నియ్యబడ్డారు. కాదాపు 25
ప్రధానపోషకులు ఉన్నారు. దీనియందు ప్రకటింపబడుచున్న
"నవీకరణ ధర్మదీపిక కాస్త్రసమన్వయ రీతి చాతుర్వక్యమే"
మున్నగు విషయములను హిందువులకు 8 సంవత్సరములను
4-8 సంపుటలు మొదలుకొని 7-8 సంపుటలవరకు
గల ప్రాతసంపుటలు ఒక్కొక్కటి రూ 1-8-0 ఇచ్చెదము.
4, 5, 6, 7, సంపుటలు ఒక్కొక్కసార్వము ప్రీతికొనవార
లకు రూ 5 వు ఇచ్చెదము.
వలయువారు:— మానేజరు స్వధర్మప్రకాశిని,
గుంటూరు, జిని ప్రాశస్త్య.

407

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

వక్కిని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0.

ప్రతివారము వేలకు వేలు విక్రయము
తలనొప్పులమాన్పును, వాయువుపోట్ల బోగొట్టును
పార్శ్వపునొప్పుల బారదోలును. పోట్లబోగొట్టును
వనమూలికలచే హిందూ దేశమందు
తయారుచేయబడు మంచిమందు.
నుసానన గలిగి యుండును.
దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నార

అమృతాంజనము డిపో, ౬ ౭ తంబు సెట్టివిధి, మద్రాసు

కార్య విమర్శనము.

“జై. టిక్కర్ థామ్సన్”

కొంతకాలమునకు, పిమ్మట, అక్కిరాజు ఉమాకాంతముగా రెట్టకేల కావడవియందు నిశ్చయమైరి. ఆ సమయమున, గాంధీత్వవిమర్శనకు బాంధ్రతత్వగలవారే యని యాంధ్రలోక మెఱుంగును. ఆయనయును, ఒక్క సంవత్సరమున తమదనిని వదులుకొని పరివ్రజింపబడిరి. దానికెగరజము, ఆయన చేయమన్న కార్యవిధానోద్వేగమును మఱియొకరిచ్చి, ఆయన పుస్తక సంపాదమునకై శ్రేణిని నడుచేయమనుటయే. ఎట్లయినను దేశమున సీవానుకంబిచ్చినది. ఉమాకాంతముగారు భానుతీయ వికారమును, వ్యక్తుల్యయోచనను మిక్కిలముగఁ గలవారు. సాజీవీయ వ్యాకరణమును, ఆంధ్రలోకమునకుఁ దేగదంగినవారు. ఆ పరియందున్న పునఃప్రస్థానముని వ్యక్తిసహితముగాఁ జూచు భావముఁ దేలఁబడి, రెండు మూడు సంవత్సరముల పరివ్రజ్యచరముఁ గాదు మఱి యితర సాహిత్యమునఁ బ్రవేశించివారు. ఆ సాహిత్య మాయన చెప్పవట్టియును దుష్టగుణవలన లభియించి మూడఁబోలు. ఆయన చెప్పవట్టియునుండి యాయుద్వేగమును వదలికొనుటలేదని వ్యాకరణ ప్రకటనము కూడ సాగిపోయినది. పరివ్రజ్యమంటి విద్యత్వమాజము, అట్టి పుస్తక ప్రకటనమునకు సాహిత్యము చేయుటకు బదులు, కలిగిన ఫలితమునబట్టి దాని శాస్త్రజ్ఞయైతను సామర్థ్యవేదని చెప్పవలసి వచ్చినందులకు విచారముగనున్నది. పీఠభద్రరావుగారు యాంధ్రులచరిత్ర మూడవభాగ ముద్రణమునకుఁ గలిగిన యావస్థయునకుఁగూడఁ గొంతతరము బివ్వకై కారణమైనదని వారు పేరికయును వ్రాసెయున్నది. పరివ్రజన పరివ్రజ్యత్వాలకు జడంతి రామయ్యపంతులుగారిని వ్రాసియున్నాడు. పంతులువారు ఆంధ్రులచరిత్ర వ్రాయుచున్న పీఠభద్రరావుగారికి మిత్రులై వారి కార్యమునకు సాయపడుటకు బదులుగఁ దమకు, కేవల పత్రికత్వలయిరనియు దానికిఁగల కారణముల చెప్పఁదగినవి కావనియును పీఠభద్రరావుగారు వ్రాసియున్నాడు. ఆయాంతర కారణము లేవియో పుష్కలముఁ దెలియక పోవుటచే వారును పీఠము కూడ ఏకకార్య ప్రవర్తకులగుటచేఁ గలిగిన మరో వికారమే పీఠభద్రరావుగారికి కావలసిన సహాయమున కొంత రాము కారణమై యుండునోమోయని యూహింపవలసి వచ్చినది. దిక్పరివ్రజ్యముగ, అధికార నియామకమునందలి సౌమనస్య మింకఁ జూపినాడను. తత్వోత్సర సౌభాగ్యము ముందు వ్యాసమునకు జూపదలఁచినాడను.

భారతీయ స్త్రీవిశ్వవిద్యాలయము

భారతీయ స్త్రీవిశ్వవిద్యాలయము స్థాపించబడెను. దీనిని మొదట సంవత్సరముగా నున్నది. భారతీయ స్త్రీవిశ్వవిద్యాలయము నది యొక నూతన శాస్త్రము నేర్పించుచున్నది.

ఈ విశ్వవిద్యాలయము ప్రస్తుతము హిందూ దేశములో ఉండు విశ్వవిద్యాలయములందరికీ కాదు. మన ఆర్థిక శక్తిని పరీక్షించి మన మాత్రమునందలి స్థానము కాక శాస్త్రాధ్యయనమున స్త్రీ లాక్రమించుకొనవలసియున్నదనియు, భారతీయ స్త్రీవిశ్వవిద్యాలయమున నెరవేరుటకు మన శక్తినియెదుర్చుకొనక ఇంకొకవిధమున విద్య నభ్యసించుట యెక్కుడు ప్రయోజనకారిగా నుండునని మనవారు తెలిపియున్నారు.

యధ్యయనపురము నిరాకరింపబడిన యువోగములలో ననేకమంది ఆంగ్లేయ స్త్రీలు ప్రవేశించి పురుషులకన్న నెక్కుడు విజ్ఞానముతో కార్యము నిర్వహించుచున్నది. ఈ మాటకు మనవారు నివేదిక పడవచ్చునుగాని అది యధార్థమైన సంగతి. మన స్త్రీ లట్టి యువోగములు చేయవలయునని నాయాదేశము కాదు. హిందూదేశ మంగ్లేయదేశములకంటె గాని ఆమెకా దేశములకంటెగాని కాదు భారతీయ పరాయణులు ఈ దేశపు స్త్రీలు భారతీయ పరాయణులగునని యున్నది. వారి స్త్రీ ధర్మములు శిష్టి ధర్మములు, మాతృ ధర్మములు, గృహధర్మములుగ నున్నవి. బ్రహ్మచారిణు లగు మాటయే వివరము మన స్త్రీ లందఱును పత్నిత్వము వృత్తిగా నున్నది. పేద స్త్రీలు మాత్రము ఆర్థిక శక్తిని పరీక్షించి వెదకుట ప్రవేశించును. కాని ఈ వృత్తి మొదటివృత్తి యొక్క అనుబంధముగా నున్నది. ఉద్యోగములలో నుండు స్త్రీలు మిగిల కొందఱు నున్నారు. "మా ఆదేశము మానినానియేరండి" అని మనదేశములోని శ్రీమంతమును సాధారణులను సాధారణముగ బహుముదురు!

కాని ఇప్పుడు కాలానితము మారుచున్నది. మన స్త్రీ లిప్పుడెప్పుడు తమవేద్యము నభ్యసించి ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము నొందుచున్నారు. స్త్రీల నిరీక్షణతలెలా నున్నాయోనువారిని కఠినుగా నుద్దేశించుచు "శాస్త్రజీవితము" గాను జూరవలసింది. కంట్రాప్టుదాహుగన, ఏలము చేయువారుగన, సంస్థానోద్యోగులుగన, ప్రవేశించి ఆమెకా విద్యాభ్యాసం ద్రీ లెటుల స్వాతంత్ర్యజీవితము చేయుననియు దేశపును, ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యమునకు భారతీయ స్త్రీల పురిగొల్పుచు, ఎట్టివా కెట్టి వృత్తులందు నిభిమానమునతో అట్టి వృత్తులందు ప్రవేశింపవలయునని చెప్పుచు బోధా మహారాజుగారు 1916 సంవత్సరములో నొక ప్రకటనము ప్రకటించిరి. తిరిగియుద్యోగములలో బ్రవేశించుచు భారతీయ సంఖ్య అనుదినమును వృద్ధిచుచున్నది.

హిందూదేశ భావికాభివృద్ధికి యొక గొప్ప మార్గముగా నున్నది. ఈ కాలపు భారతీయ స్త్రీ శక్తిని ప్రయోగించి ప్రత్యేకాధికార ప్రదేశ మొకటి నిర్మించును. పత్నిత్వ, మాతృత్వ, గృహిణీత్వ, శాస్త్రాధ్యయన ప్రభృతముల యీ ప్రదేశము. ఆధునికాభిప్రాయములు భారతీయ స్త్రీలకు పట్టబడినవి. అందువలన వారి కవసరము గలుగకుండుగాత యని ప్రస్తుత కాలపు భారతీయ స్త్రీలును వారును లండనుకు ఆకురతో జూచుచున్నారు. యా క్రమేనవిద్య నభ్యసించియెడల వారు తమధర్మముల నధిక యాత్మనాముతోడ జేయుదురనియు వారి యొకరిలో కులభేదముండక స్వతంత్రముగ తమ కార్యముల నిర్వహించుననియును దురదరియు వారికి విద్య ప్రధానమున ఎల్లగును. దేశము చున్నది. భూతదయాపరాయణత్వపు గణములు భారతీయ స్త్రీలలో నిదికంటె యెక్కువయని ఆ గణములు విద్యాయాముగ సంఘసేవయందు ప్రకాశించగలవనియు మన నాయకుల ముఖ్య ఆశయము.

ఇప్పుడు పట్టబడిన స్త్రీవిశ్వ విద్యాలయ మింకాభిప్రాయముతోడనే ఆరంభింపబడినది. స్త్రీలు ఉచారకులుగా నుండుటకును, దేశసేవకును, మొదలగు సుత్రమార్గములతో తమ జీవితము చేయుటకును సుబద్ధులగుటకు నిత్య గణతంత్రముగా నీవిద్యాలయ మేర్పరచబడినది.

ఈ యే త్రివిధ స్త్రీవిద్యాలయము నేడు ప్రాంతగా బుట్టికొనబడిన దేశమునందును, యూరపుఖండమునందును, 15 యొక సంఖ్య కంటెగణించుచును అనేక దినముల వదలక ద్వివేదియందును. అది అనేకచోట్ల రక్షణ తమ క

(పోర్చుగీసుపంజాబుయు గర్జీపంజాబుయు, అనేక వాదపతి వాదములు జరుగుటయు గలిగెను. కొంతమంది విద్యార్థికారులు దాని నవలంబించిరి. మతకొందన దానితో జోక్యము కలుగజేసికొన లేదు.

భూనానమితమున ఆశోక్కులముగను, మనోహరముగను, నిశ్చలముగనుండు హిందూమతములలో విలంబము కరణాలయము స్థాపించబడినది. ఇది భూనానగరమున కతీవమముగా నున్నది. మహిళాశ్రమము ఈ శరణాలయములో నొక భాగము. మహిళాశ్రమము పాఠశాలగా నున్నది. దానికి కళాశాలా తరగతులు కలుపబడును. ఇప్పుటికి నైవిశ్వవిద్యాలయము క్రింద నీకళాశాలయొక్కటి మాత్రమే స్థాపించబడును. ఈస్థానము కన్యకాశ్రమములకంటె దానికంటె కచ్చే పండితుడు. నీది స్త్రీవిద్యార్థి మార్గము ను ప్రసాదించును.

మహిళాశ్రమము ఇరువది సంవత్సరముల క్రింద స్థాపించబడినది. క్రిందటి శతాబ్దమున కచ్చేపండితున కొక మతవాదాభిప్రాయము గలిగెను. ఇండియాదేశములో స్త్రీలంత కాలము విద్యావిహీనులుగానుండునో, ఎంతకాలము ఇండియాదేశమున బాల్యవివాహములు ప్రబలియుండునో, ఎంతకాలము బాలవలంతులు దేశమున బ్యాపించియుండునో అంతకాలము విద్యానింతులకు పురుషులు వారల కేమాత్రమును సహాయము చేయవలసియు ఈ మతవాదాభిప్రాయముతో విలంబము కరణాలయమును స్థాపించిరి. ఇందుకు పీఠ పదేనశ్రమ కీర్తితముచాల దని ఆశ్చర్యముకాదు. ఇది స్థాపించుటగా బాండ్లను స్త్రీలారాను పండితుల వానిని కమిత ధనసహాయ మొనర్చిరి.

"నేనొక మారు విలంబము కరణాలయమును దానియందలి మహిళాశ్రమము కాదు భాగ్యమునొందితిని. పర్యత ప్రాంతమున విశాలభూమిలో నది కట్టబడినది. నేనుజూచిన మొదటి గదిలో తపాలాఫీ నుంచబడినది. అచ్చట పట్టపదవి వదలిన భారతీయ స్త్రీ ముందెను. విద్య తరగతులలోని విద్యార్థినులు వాద్యము పాఠములను, శాస్త్రపాఠములను నభ్యసించుచుండిరి. పౌరశాస్త్ర తరగతులయందలి విద్యార్థినులు కొందఱు మగము నేయుట, యంత్రములతో కట్టుకు, కత్తిరించుట, మతకొందలు గృహోపకరణములను నితర వస్తువులను చదులు తప్పింపవలయుగా జేయుచుండుట వానిన ఆకరిమితానందము కలుగును. ఉపాధ్యాయులుగా ననేకమంది స్త్రీలు. శరణాలయపు ఉద్యోగములలో కొంతమంది వివిధ వ్రాయుముల బాలికలు వివిధ తరగతి చూటల నాడుకొనుట, కొందఱు వివరము చేయుట, కొందఱు మనోహరముగ నాడుకొనుట, కొందఱు మూలములజేరి పాఠముల జరుపుకొనుట జూచిన వా సంతోషమునకు పరిమితమైనది. కాని వారిలో ననేకమంది మూడుకుంతుల ముప్పాతిక నాటివిధి! విలంబములు! బాలికా విలంబములు! ఈ యానంద కట్టి! మొదలై ఈ స్త్రీలు నుండు విలంబపు లెదలు ఎన్ని ఇంద్రుల వాదము జేయుచున్నారో యుక చింత నా మృదయము కలది జేయు నారంభించెను. పిమ్మట విద్యార్థినులతోడను, ఉపాధ్యాయులతోడను ప్రసంగించి, వారి తెలివితేటల కచ్చితముంది భగవంతుడు భారతీయ స్త్రీలకు శరణాలయము గావ్రాంభించుచున్నాడు గాదా! యానందముతో మరలితిని" అని విలంబము కరణాలయమునాదిన మహాభావులలో నొకరు వ్రాయుచున్నాడు.

నై మహిళా ఆశ్రమముకే కళాశాలా తరగతుల గలపవలెనని కచ్చేపండితులు హిందూదేశములో ననేక ప్రదేశముల సంవరించుచున్నారు. వారి మహా ఆశయము నందఱును కొనియాడుచు దగిన సహాయము జేయుచున్నారు.

భారతీయ స్త్రీ విశ్వవిద్యాలయము దొరతనమువారి నై సాధారణులయందును. అది ఉద్యోగుల యధికారములలో సహిత ముండవలయు.

గృహశాస్త్రముల బోధించుట, మాతృత్వ కృత్రిముల గణతంత్రముగా నే గాక మతగిన్ని యాశ్రమములలో గూడ బిరుదున దేశపు తక్కిన విశ్వవిద్యాలయములందుండి భిన్నముగా నున్నది. మాతృత్వ, కళాశాల, తరగతుల విద్య కొలదికాలములోనే అభ్యసించవలసిన యేర్పాటులు జేయబడుచున్నవి. ఏలన 18, 19 సంవత్సరముల ప్రాయమునకు కళాశాల విద్య పూర్తియై వివాహము జేసికొను స్థితిలో నుండవలయునని ఆలోచింపబడినది.

విద్యాలయము తగ్గించుటకును విద్య కొంతవరకును టకుగా శాస్త్రములన్నియు దేశ భాషలలోనే నేర్పబట్టి ఏర్పాటులు జరుగును. ఇట్టి ఏర్పాటులు జేయుటకేకసానిల నేకమంది నాయకులు దొరతనమువారికి చెప్పిన వాదనముల నారాములు పెడజెందిబెట్టుచున్నారు. దేశభాషల నేర్పము

ననియు, అందువివిధపాఠములనై తగిన ప్రకటనలు వ్రాయుటదలెదననియు వారివాదన ఆకట్టుకుని విద్యాలయము స్థాపించి తక్కిన పాఠశాలలకు మార్గదర్శియగుగాక!

నైయుదేశములచే నాగ్లంభము కలయు విదుబడినదనిగాని, సంస్థాననాయకులకు ఆంగ్లభాషా పాఠస్త్రము తెలియలేదని చదువకల (గ్రహీతమాదము. ప్రస్తుతపు ఉదేశమును, అదర్శములను, సంగతులను తెలిసికొనుటకు ఆంగ్లభాష భారతీయ విద్యార్థులకును విద్యార్థినులకును, భారతీయ సంఘ సంస్కారకులకును, నాయకులను యుక్తముని యెరిగి కచ్చే పండితులుగాను విద్యార్థికులభాషయందు సహితము విశేష జ్ఞానము బడయుటకై కట్టబాటు లేర్పరచినారు.

గుంటూరు నాటిక కుటీక్షలు

గుంటూరులోని భారతీ సంఘమువారు నాటిక ప్రదర్శనములను ఆర్యులను తదశము చేవలయునను సంకల్పముతో ఎలక పురి లక్ష్మీనరసింహులు గారి ప్రసన్న యాదననాటకమును భాగ్య ప్రదర్శించిన వారికి గూ 75ల పెండిగిన్నెను వర లానురక్తికృష్ణ పాత్రలకు భాగ్య ప్రదర్శించినవారికి గూ 75ల బంగారు పతకములను, బహుమానముగా నిత్తుచు ప్రకటించిరి.

దీక్షకు గుంటూరులోని స్త్రీదళ్ల గుమాస్తాల నాటక సమాజమువారును, ఆంధ్ర నేషనలు నాటక కంపెనీవారును, మూత్ నాటకశాలవారును, బందగూని బుర్రా రాఘవాచారి కంపెనీవారును, శర్మారావు పేటలోని విక్టోరియా మిమోయిల్ నాటకకంపెనీవారును వచ్చియుండిరి. ప్రదర్శనములు 1వ తేదీన ప్రారంభమై 15వ తేదీన ముగిసినవి.

ప్రదర్శనములో జయభజనములను నిర్ణయించుటకు వంకితరపు కృష్ణమాచార్యులు బి.వి. ఎల్. టి.; కాకత్యకృష్ణమాచార్యులు, వెలగపూడినువ్వుల వ.వి., బి.ఎల్.; బలిదేవ్లి లక్ష్మీకాంతకవి; ములుగట్ల లక్ష్మీకారాయణశాస్త్రి గార్లను జడ్జటుగ నియమించిరి. వీరు ప్రతిప్రదర్శనము జూలకేవలధాతల నేషము, భాష, సంగీత, ఆభరణము, ఉచ్చారణ, అర్జునమున్నగువానికి విడివిడిగ నెనకినాను ముగ్గులను జేయుచుండిరి. 15వ తేదీన జరిగిన కడపటి ప్రదర్శనానంతరము జడ్జటుల వేసినముగ్గులను గలిపి నకుము ముగ్గుల కడగూ వరీ ప్రాధితములను వెంటనే తెలియజేసిరి. గుంటూరు స్త్రీదళ్లను మాస్తాలకంపెనీలోని వర లానురుడు జేషమును ధరించిన ఎద్దన ప్రాడిలక్ష్మీనరసింహులు గారికి నూటికి 76 ముగ్గులు వచ్చినందున వారి కొక బంగారుపతకము ఇచ్చించిరి. బందగూరుండి వచ్చిన కంపెనీలోని కృష్ణనిపాత్రను ప్రదర్శించిన బుర్రారాఘవాచార్యులు గారికి నూటికి 66 ముగ్గులు వచ్చిందున వారి కొక బంగారు పతకము వచ్చినది. మొత్తమునాద అయిదు కంపెనీలలో గుంటూరు మూత్ నాటకశాలవారు నాటకమును భాగ్య ప్రదర్శించినందుకై వారికి పెండిగిన్నె బహుమానము వచ్చినది.

ప్రదర్శనములకు వచ్చుచు 700 లు వచ్చినది. తరతరముల పొందిన వరకానుగ, శ్రీకృష్ణులకు, గిన్నెను సంకాదించిన మూత్ నాటకకంపెనీ వారును గలిపి యొక నాటక ముడుదురు. అప్పుడు నభ్యులయెదుట వాహివారి బహుమానము నిచ్చుటకు సంఘమువారు నిశ్చయించుకొందరు.

నాటకపరిక్షల నేర్పరచి, యనేకులు సామ్యుచేసికొనుచున్నారని గుంటూరులో ననేకు లభియుచున్నట్లు ఒకరు వ్రాయుచున్నారు.

(పరిక్షానాటకముల విషయమై చాచుండి తమరను యభిప్రాయములకు వ్రాసి కంపుచున్నారు. వారి పన్నీటిని ప్రకటించుటకు ప్రతికమును స్వము చాలదు. కావున వానిని ప్రకటించజాలము. [ఆం. ప. సం.]

ఒక మాతృకేసు

అమరావతి, జూలై 19— ఆద్యుల కొంత స్వేంటులో స్టాఫ్ సార్లకుగా నున్న ప్రాసంగిక యుగోపియను ఇంకొక స్టాఫ్ సార్లకు ప్రైవరను వాని భాగ్యము అక్రమముగా నాత్యుచేసిననకేను అంబాలా ముఖ్యస్థానమునకు పంపబడినది. ఈకేసు విచారణ జూలై 23, 25 తేదీలలో జరుగును. ఈమాతృక ప్రైవర దొరకానాగారి చడకగదియందు ఏపీలు 18 వ తేదీన జరిగినది. వైద్యులకు చేయగా కృత్రిమోమెడ మున్నగు భాగములను ఒట్టుచే గలిగినదని తెలిసినది. ఆమెకుడ్డలనై నెత్తుదాకులు ప్రాత్రవాడిట్లు కలపబడినవి. ముటుపటి దినమున జరిగిన చంచాయితీయందు మాతృకేసును మేమియు దెలియలేదు. తలుకాత కొన్ని దినములకు ముగ్గులు బంధించబడినవి.

శరీర వ్యాయామము

హైదరాబాదునుండి ఒకరట్లు మా పేర వ్రాయుచున్నాడు:-
భారతదేశ చుట్టూనుండి లోకమున వివిధ విషయముల ప్రఖ్యాతిగాంచినది. పూర్వమున కింపంద మెల్ల నవాగరిక దేశములు నుండియుండ, ఈజిప్టు, గ్రీసు, బాబిలోని తల త్రేతముండే, హిందువులు మానవకోటి కుసముక్తములకు సాధన క్రమముల నాగించి, యాచరణములోనికి తెట్టి రనుటకు నందియులేదు. ఈ త్రరహిందూస్తానమునుండి యొక తెగవారు హిందువులు కాశ్మీరముమీదుగా పాపనీకదేశము, తుర్కిగుండా ఆసియామైనవరకును, వాతీనీనట్లు చూర ప్రకాశము వ్రాసియున్నాడు. ఈసంకల్పితాచే యూరపు ఖండమంతయు వ్యాపించియును నిస్సంశయము. ఆమెరికా దేశము భారత వర్షి కులకు గొలంబసునకు పూర్వము తెలిసి యుండెనుట అతిశయోక్తిగాదు. అదియుండే తూర్పుదిశ నంతయు, అనగా, బర్మా, సుమిట్రా, జావా, మొదలగు గల దీవులమహాదీప రాక్షసియగునొకటి కౌన్సి నంగులమట్టి నిర్ధారణచేయవచ్చునగాన నీదేశములు భుజులము, కండపుష్టి శూరత్వము, ఓర్పు మొదలగు నుపయోగముల పుంజములన్న నది వివరితముకొంద చతురుల తెంచునది మానవ్యుకము.

తొల్లి భీముడు, పరశురాముడు, ఆరు మహావీరుల పేరుతలంచిన నెవరిదేహ మున్నొగదు? అట్టివారల పుత్రులగు వారు నేను బలహీనులగునందులు యుక్తవర్షము యొచ్చెన రన్న పరులు నవ్వరే. శరీరమాద్యం, ఖంభాధిపాధన చిన్న మాట నాడే వ్రాయబడియున్నది.

జీవనమోకిని నుభవించుచున్నాడు. ప్రతినిమిషమున ప్రకృతితో తెలిసియో తెలియకయో పోరుచు నేయున్నాడు. పనిచేసి జీతముగడించుట, భవాగ్రహించి పంపిణీచేయుట ఇంటి ప్రతినిమిషమున జీవించియుండుట ప్రకృతితో జగద ముచేసి గలుచుటచేతనే. ఏలయున క్యావతీయుట మనకెంత నులువుగా తోచెనను, ప్రకృతిగల శక్తివలనమియుండెదా. ఇట్టిసహజమైన హాసంతు లే దీర్ఘజీవులమై యుండవలె నన్న శరీరవ్యాయామము ముఖ్యము.

స్థితిగతులెల్లన్నవో విస్తారమునాగియునవరము లేదు. కొంచె ములోనించిననలున చెతువువారుగాని, హుచేయు వారుగాని ఒకరుల కారణము, మనమదృష్టము, (కాతీ(Fate) మనమే కల్పించుచున్నట్లు స్పష్టముగాకలదు.

సామంతుల మొకసారి మియూరంగల పాఠశాల వైపునకు 'షికాకు' నడుపుచు. అచ్చట బడి విమర్శనే విద్యార్థులు. మందల మందలను, గుంపులు గుంపులుగను, ఒకరిచేతిలో జొరక చేయిచెట్టికొని, నొకరి భుజముపై నొకరు చేయిచేసి కొని బాగులుకట్టి నడచుట గోచ ర ను గు ను. వారి ముఖ విలాసముల కొంచెము పరీక్షించిన, మా! యేమి సంగతులు తెలుపకునే? నూటి కను పది మంది చప్పి చవుడలతో గాని, కుడ్ల జోడులతో గాని, నిర్విశాలమగు రొమ్ములతో గాని కాంబడియెను. ఇట్టి దృష్టి హృదయమునకు సంతాపము కలిగింప కుండునా?

చిన్న జీవమున, బాల్య వయసున యావదదేశముల దృఢశరీరము గలవారల, పెద్దలెవ్వరు మంత్రముగ నుండగలరుగాని, పింగుడు దాక్షిణ్యము లేనివానిగా నున్న విహికసౌఖ్య మెట్లయ్యు? ఏ దేశమైనను, ఏ రాజ్యమైనను ప్రాముఖ్యమును, భాగ్యతీయులబడెయనలెన్న ముండుదలి యువ జనాగర్భము, శ్రేష్ఠియు హాని యుండవలెను. వీరే శ్రేష్ఠియైననకు ముందజనములనీకకారు. వీరిని దేశమున మందియైననకు ప్రాధమ్యముతో సరిహద్దుగను. అందుచే వీర లను నుభవముగ మందుచే దేశ బంధువులు, కక్తలకును దేశోపకారులకును విధి. అట్టి విధి నెరవేర్చుకొనుటలో ప్రతి వారును బాధ్యులే.

దేశీయ విద్యార్థులకు కూర్చు చెప్పుచు నిజకానంద స్వామి వెనుక చుచ్చుటందులలో వీరిలో కొందఱు తోక చేత యూర్జిడు (గజితము) మఱియొకచేత పిల్లవాని మాపుములల ప్రాదుకు పట్టి నుంచునకు పలుకు తెలియదుట నిజమో నిశ్చయించుటకు చదువులే తగుదురు.

చెన్నపురి హోటల్లో వ్యాయామార్థిగా నుండిన అబ్దుల్ హిమానుగా రొక సమయమున స్కూలువైసలు పరీక్ష పిల్లల కెక్కుడుపని కల్పించుచున్నదనియు, లేతవయస్కులకు తగనిపని నిర్బంధించుచో మనస్సునకు భంగమగు నేమోయన్న నమ్మక మున్నట్లు చూపించిరి. నిజమే మేమును నట్లే గమని పొంది యుంటిమి.

వృత్తాంత లేఖలు

నెల్లూరి వార్తలు
(ఒక విశేషము యొద్దనుండి)
కాల స్థితి.

నెల్లూరి జూలై 19:—రాత్రులందు మేఘావంబరమే కాని గుడ్డతమపు చినుకులకంటె నెక్కుడు వర్షించుట లేదు. "ఏలు ముందో? ఏకాదశి ముందో?" యను మా ప్రాంతోక్తి ననుసరించి చాతుర్మాస్యేకాదశిక బూర్వమే మా పినాకిని ముహూ 12 అ. ప్రవహింపసాగినది. కాని, కృష్ణ గోదావరీ మున్నగు జీవనముల కిది పాటునలల ననుకరించి, డి. పి. డబ్బు. వారు మా మండలము దామ్రా గ్రామతూకముల జాలవలన నిర్మాణించి కేష్టిచినవారియొద్దే రెండు మూడు మహాజలా శయములకు గాక మిగిలినవారికి మరమ్మతులు సేయుంపక నామమాత్రాధిష్ఠియుగాక జేసియుండుటచేత, మా నిర్జన నదియొక్క తొలితొణుకు జరకాలము ప్రవహించు నను విశ్వాసము రైతులకులేక దామ్రా నేత కారంభించుచు మా పినాకి న్యుదయ విశేషభాగము నుజ్రముపాలగుచున్నది. వలయు వర్షములేమి మెరుకుకొన్నకై న దిక్కులేదు.

రావుబహదర్ చిరున సమర్పణ.

గుప్తదానములచేత బ్రహ్మరంజిత ప్రభువు రే బాలలక్ష్మి నరసా రెడ్డిగారికి బ్రచిరదమున, బ్రభురతివిధులైన మా మండల కరగ్రాహిగాను 146 లేదీ ప్రాంతకాలము 8-80 ఘంటలకు, మా పురభవనమున, మా పాపహోజనమునకును సమ ర్పించిరి. "గుత్తదాన (కంటా)క్తు" గా జీవిత మారంభించి నద్యర్థనమున విశేష విత్తమార్పించి, కేవల లోకోపకారక తంతులై యాష్టాంధిం విత్తము వెచ్చించు మిమ్మా బింద ముచే బ్రభుత్వమువారు గౌరవించుచున్నా" రని కరగ్రాహి గారు నుడివినపుడు "నా జేవాభ్యుదయముకై నా కర్తవ్య మును దీర్చితిని. ఇంకక దీర్చుకొక గలుగు." అను మున్నగు సుదారవాక్యములకై రావుబహదర్ గా రెంతయు బ్రశంస నియును.

నాటక ప్రదర్శన పరీక్ష.

ఈ పరీక్ష మన యాంధ్ర మండలములలో నిటీవల జరుగుచుండు సర్వజనవిదిత మై యున్నది. మదరాసు, చిత్తూరు, తిరుపతి, నెల్లూరు, నగరములలోని నాటక సామా జికలకుల బోటి జరిగింది నెల్లూరు పట్టణమున జరగినపుడు పద్దెనిమిదివలయును, నల దమయంతి పాత్రములకై కోన వారిలో మిన్నయొకవారికి సాష్టాంతుల బరకముల నీయ నిశ్చ యింపబడెనట్లును, విని సంతసించుచున్నారము. కాని, చిత్ర సభీయులు ప్రదర్శించునపుడు సుదేవుని ముఖము, పెండ్లి కుమారుని విడిచి పెండ్లికి దగ్గుటగా నుండును. ముత్యము లే కున్న నా నాటకము, కర్ణధాతులలే సాంయాత్రికము, ముక్కులేని మాఖ సౌందర్యము, పళ్ళులేని పండుగంటిదియై యుండును. కాబట్టి నుడే పాత్రమునకును బహుమతి హాసం గుట కర్తవ్యము. ఈ బహుమతి ప్రదాతలగా నుండు సాంధ్ర నాటక పర్యాజనువారి చిత్రమునకు సంగతము ప్రస్తుత మీదను దేశ పాత్రకు విడుచుటకు గార్హమైనవో లై రెండు బహు మతులకై నిర్వచితమైన మొత్తముకే మూడు పరకములం గొని మువ్వర కొనుగడు. అట్లు కానివరేని సుదేవుని ప్రా ముఖ్యమిందు గమనించువారై మాట్టి కేరీయతో నీ సందర్భ ముల గూట శ్రీ కృష్ణమాచార్యులనా యంతరాత్మను సంతసించజేసినవారుకా రనుకొందును.

మన శిశుకాలము బాలరస విప్పి కిందచేయుచున్న వసుకు కారణము లేకపోలేదు. అందులోను చెన్న రాజ్య మున నీహూనవికేరీ మెన్కడుగనుండు తెల్లగతువికదము. ఈ కష్టకల దీర్చుటయును పిల్లలవారు కోరెడి వారందరును తోడై తగినట్లుగ తృప్తికముగ పరిచేయ బూసవలెను.

వీడి యెట్లుండిన విద్యనభ్యసించెడివారు వ్యాయా మము చేసినగాని మనస్సు వికసించనమట సత్యము. ప్రాంత కాలమునను, సామంతులమునను, దినములకొక గంటైనను శారీరమునకు తగిన కష్టముచ్చి, విశ్రాంతిమహా తగిరితి దీని లొనకలెను. అట్టివో రక్తశాలలముండు ప్రాంతములు బాగుగా ప్రవహించి అమితములన్నియు నూతనకాంతిని పొంది మెదడభిర్భరి నొందును. శారీరక దృఢత్వముతో మనోధైర్యము, మనోవికాసము, ఆత్మగౌరవము, ఆత్మకుద్ధి మొదలగు మానవకోటికి కావలసినట్టియు శారీరదగినట్టియు గుణములు వెంపొందించుకొనుట కనకాశముండును.

ప్రతివిద్యార్థియు విశోపా పథకుల ననుసరించి గాని జరిచు, జాతియమదిని గాని, మరే సూతనపక్కిని గాని వ్యాయామము సాధింపగును.

కాసన సభ్యత్వము.
మామండల ప్రక (కడప, చిత్తూరు, నెల్లూరు) నుందలి రాజకీయాధికారాధిక్య స్థానిక సంఘములము, పారిశుధ్య సంఘములము, స్థానికీయము, మాపాలకు శ్రీముత. ఏ. యస్. కృష్ణరావుకుండులు ది. యె. వి. ఎ. గారికై మరలఁ బ్రాపించిందులకై మామండలీయులు ముఖ్యముగా రైతులు, చేపిమోదమువారై యున్నాడు. పంతులవారు స్వీయప్రభా సీత పరిశోధముచేత బ్రీకస్తులై యుండుటకు దోడు తగిలినా మాన్యమునకు నులభులై వారి యురాగవిశ్వాసముల వార్జిం చువారై యుండుటచే నీకర్యామ మిపదవి వీరికి లభించు ననియే నిశ్చయించి యుంటిమి. వీరిక సుపరిశ్రమములై సామ్రాజ్యకాసన సభ్యత్వాది గురుతరస్థానము లభిష్టించి ప్రజాహితకారలై యుండఁ బరమేశ్వరుడు వీరిని దీర్ఘయు రాశోగ్యరంతులగు గాక జేయఁగాల.

రెడ్డివిద్యార్థి నిధి.

మామండలమున సంపత్కాములు రెడ్డి ముఖుల నురేశ ప్రము. నా రిటీవల తాకికముల దాంక్షిగలవారై నుండంజ నేమనున్నాడుకాని, అభ్యాసవిజ్ఞానదశలలో నేకత్వము, చుప్త దశలో భిన్నత్వము ప్రజలకు నైజములని యొకపాళ్ళాత్మక హాశములు (స్పెన్సరు) నుడివినట్లు జిజ్ఞాసువులైన యారెడ్డి లో భిన్నాభిప్రాయములండుట, ప్రవృద్ధికి గొంతవలం గాముగాక జరించువారము. వారి విద్యార్థుల కిటు సశోపా వాసగృహ (Hostel) మాశక్యకై చురకొందలము. వారికెగలో బీదవారిబాములకు సామయ్యెచ్చట ముఖ్యులని కొందలును, భావించువారై యాసిధియొక్క ప్రభుకర్తవ్యము వారివారి భావానుగుణముగా నుండవలయు నని నాగు లాడుచున్నాను.

ఆశోపావనాదులు, (హస్తాపక్షమువారి) "మన సంఘముందు విద్యార్థులదమును మన ముఖ్యోద్దేశ్యము. అందు నకై నైయుద్యమద్యములు (హస్తలు, బీదవారికు సా యము) కృష్ణమైనదయే కాని, మన ప్రభుప్రభుత్వమునని రెండెని జాలింపఁదము నేకరింపనేరము. కావున మన ముఖ్యోద్దేశ్య సిద్ధికి నులభసాధర మేదియో విమర్శించవలసి యున్నది. మనవారిలో మిక్కిలి ధనములు లైగవారు తమ బాలురం బూటకూర్లమృలకు బలికేసు నేరక, తగులుబడు లెక్కువైనను, ఇతరులకు నిక్కట్లుజున్నను, లెక్కనే యక, నెల్లూరుననే కాపురములునీయ ఘటించినది. అట్లు కాపురముచేరిన వారిలోనే, యజమానులైన వారు పర్యవే టించుట ఘటింపక కొందలు బాలుర నేవ్వార్పరతులై, యెట్లో మూడుకాలులతరగతుల దుక విద్య నేర్పి వైతరగ తులకెక్కుటకువలయు విద్యార్థులము దక్కించుకొననేరక తయయూ నేనాను, చేరుచున్నాన ఇట్టివారి స్థితిగతులం గని యుపపత్తిగల వారేని తమ బావ కుడు తుద ప్రవృత్తి ను తప్పింప కాంగ విద్యార్థినిమే మునుచున్నాను. మన గ్రామ ముల (పారంభవిద్యార్థులమున్నొట్టకు, సాంగ్లవిద్యలేమిచే నటజరిగించుట నిరుపయోగమై వారిరంభవిద్యలో రెండు మూడు తరగతులం జనువుటకు దమబిడ్డల సలిబాల్యమునందె నెల్లూరుపంపవలసినవారు నేక్షించుట ముం దుటసించుచున్నది. వయస్సుమిటికై వారికి బంపిన భాషాభ్యాస చులము లోపలనే వారిని నేరకలసిన వారై యున్నాను. నెల్లూరు జరిగించ నోపి బావరకు బుద్ధిచేతవ్యముండియు కాపుర ముండలాలక విద్యార్థిగగ్గుచ్చు బిడ్డలు గల కాపు తెరలతో కలను. "నన్నావ్విసి పెండ్లిజుచ్చు వోడ నెరు" వన్నట్లుగా ముండువాకి మన చేతులఁదిమితధనము వెచ్చించి వ్యర్థప్రయత్నములకు లయో, తమబావరం జరిపింపనోపినవారికి వసతు లేర్పణది తగు పర్యవేక్షణముతో అనుండు ధనవంతుల బావర విద్యార్థిగౌరవమువారిగాక జేయబయో, యన సంఘవిద్యార్థి వృద్ధికి మార్గములు ప్రమత్తాశము. ముందుధనవంతులైనవారు విద్యారంతులై యురా రాశమువారై నిధి కర్ణిలై పేదల నాదరించుటకు ననుజేర్చుచును. నల్లూర బీరల విద్యారంతులం జేసిన వారి పాట్లగోసికొగలగా రొక దేశమైన చదువున గాక ఒక ధనవంతుడు విద్యచే మదాగాక ముందైన వేపురబీదల బ్రతుకు లెవు లేర్పణము." అనుచున్నాడు.

నరసాపురము కృష్ణు:—నరసాపురముకృష్ణునివయసు మై జూను 28 వ తేదీని ప్రకటించినగుండు సుకాసని ఒకరు మా పేర వ్రాయుచున్నాడు.

జ్యోతిశ్శాస్త్ర పండితులు:—జ్యోతిశ్శాస్త్ర పండి తులగు దండిభట్ట రామమూర్తిశాస్త్రి గారి వ్రాసిన వ తేదీని చెన్నపురి దయచేసిరి.

ఇతర విచారణలు పనిలేదు

లాల్ లజపత్ రావు గారి జ్ఞాపకము.

శ్రీ. విలియం డబ్ల్యు. సంజీవీ చంద్రశేఖర శాస్త్రిగారు యజ్ఞప్రాశస్త్యముతో నేటికే పదిహేడు సంవత్సరములుగా కవిత్వము, నాటకములను వ్రాయుచున్నారని తెలుసుకొనుచు, అప్పుడే యా విషయమున పార్లమెంటువారి విచారణ కావలెనని యడుగెత్తినది. నూతన సాహసముగా నున్నాను. అట్లు చేయుచుంటే, స్వపరిపాలనాపాదములను విచారించి బడవలసిన యవస్థలోనే యున్నదని ఒక విధముగా నంగీకరించినవారై పోయినారు.

అట్టి విచారణలు యజ్ఞగురువు జరపించుటయు నిరర్థకమునకు ఒక్కొక్కప్పుడు హానికరమునకు నాకు తోచుచున్నది. పట్టిక వ్యవస్థలకు గురించి రామో కవి మనవాడు గావించిన విచారణ ఈయర్థమున నిర్వారణ చేయవచ్చును. ఆ కవిమనములను మన కేమిటకు లాభించినది? ఏమిట లాభించినదని యాశక్తిన నరకమున్నదా?

పూర్వోక్తమైన రామో కవి మనము కృత్యముగ నిర్వహించుటకు పిండుదోళ్ల వ్యవహారములను విచారించుటకు బలమున్న పార్లమెంటు కమిటీయొక్క యంగ నిర్వాణ మెక్కువ భాగమునకు యూహించుటకు హేతుములేదు. ఇదియుండ, ఇట్టి విచారణల నిమిత్తము సాక్షు, లేదనిగా నిర్ణయించబడుచున్న సాక్షుధర్మములను ముఘటించుచున్నామని, అంతేకాదు, రాజకీయవిచారణలకు సంబంధించిన విషయములందు అభిప్రాయములు స్థిరపడియున్నవియున్నాడని మన మెఱుంగుచున్నాము. ఇట్టి ప్రతివిషయములోను అభిప్రాయములు నిర్ణయించుటకు విద్యార్థులకు మోదతల దృష్టికడ మొకటి, సామాజ్యవర్తకుల (లిటిగేట్) దృష్టి పడ మింకొకటి. అక్కడక్కడ విధి నిషేధమున్న నుండ కచ్చునేకాని, సూక్ష్మములలో తప్పు, తేలికపాటుల వాతను, ఆయాపక్షములవారి సాక్షుల సంఖ్య యెంతవరకు మైనను, చెప్పవలసిన కథయే: చే

ఇట్టివిచారణ లేవనెత్తిన నిరంకుశాధికారులకే యనుకూలముగానుండును. సాక్షులను నిర్ణయించువారు తామే కనుక, హైందవులకూడ తమవత్తుమే సాక్షుమిచ్చువారి ననేకులను వారు సాక్షులగా నిర్ణయించి తమవదమునే బలపరచెడి సాక్షులను సాక్షులగా సూచించెను. స్వతంత్రముగా హైందవాభిప్రాయమును సాధారణముగా ప్రాతినిధ్యము మిక్కిలితక్కువ. కమిటీవారు కవిమనములను గాని తమ రిపోర్టును తమవదమునకు విరళములు పట్టుక; అంతేకాక, తమ యెదుటనున్న సాక్షులను ననుసరించి ప్రాయశఃపడల, వారి రిపోర్టును విశ్లేషించి యసంతృప్తికరములు. అంతర మా రిపోర్టును గురించి పర్యావృత్తిని ఎంతవరకు దాని ననుసరించి తాము పనిచేయవచ్చుననియు నిర్ణయించుకొను నిమిత్తము ప్రభుత్వమువారు కొన్ని సంవత్సరములు గడవెదరు.

స్వపరిపాలనావ్యవస్థల స్పష్టత, ప్రశ్నోత్తరము. ఈ విషయమున విచారణ యజ్ఞశక్తికము. అట్టివిచారణలను చేసిన లాభమునును మహాలంబమును నిలఁచిన పరికరమును నూతనముగా, కాంగ్రెసు స్వపరిపాలనాపాద బలమును చూపజేసి తగ్గించిన దలను.

ఇతర దిక్కులే మన విషయమై యాలోచించెను. దీనిమంది చెట్ల లంక నిర్వాణమును, మెంబరు లింగం దుల నుండఁగల కాలపరిమితి, వారు సంపాదించెడి యార్థిక సాహాయ్యముల అనుసరించి నుండును. ఈ విషయములలో వెల్ల నా సాంతత్యభిప్రాయములు గలవుగాని, అవిసరిగా గ్రహించి బడవలెనని యాశక్తి భయముచేత వానిని వ్యక్తీకరింప నున్నాను. ఏమైనను, ఒకవిషయము చెప్పవలెను: సంపూర్ణావస్థలోని వరసలములను ప్రతినిధులుగా నుండునట్లు కంటే ప్రతినిధులకే యుండునట్లు ముత్తము. తాము నిష్పక్షపాటుగాను నుండినామగన హేతువాద బద్ధులుగాను గనిపించునట్లుగా యజ్ఞగురువు, వారు తమ కక్షిదారుల వాదములను వ్యతిరేకమైన సుగతుల నంగీకరించెనను. ఒక్కొక్కప్పుడట్టి యంగీకారములు కక్షిదారులకు వారి వాదములకూడ సామర్యమునుండును.

స్వపరిపాలనా విధాన మాయాగ్రహణ పిండుదోళ్ల ములో నుద్బవించెననియు. తర్వాత అది నిర్ణయించబడ కచ్చును. అది యొక పర్యావృత్తి నిర్ణయించబడిన మేనుక, దానిని మనము వదలక దృఢముగా న నిలం దిం పవలెను. పథ్యవ్యాధికారము తమ కౌతూహల మంగీకారమో అంతమా

వింతలు-విశేషములు

(వికట భారతి)

ఆంధ్ర దేశములో అనేక అదృష్టములు బయటపడుచున్నాయి. అన్నిటికీ ఆంధ్రదేశములో ఆంధ్రమున నేన చేస్తున్నదేమిటంటే- ఆంధ్ర జాతికి కళాభావ అవేక్షణం దని అడిగే ఆంధ్రుల తలనా వుండరా నా నమ్మకం. అయితే అనుమాన మొందుతు. బంధు వట్టణంలో బ్రహ్మాండంగా పని చేస్తోంది. అర్థ వ్యాజ్యం ఆంధ్రమున నేనకే అర్పణం చేసి అధికారంకోసం అర్హతకోసం ఆశించడం దా నీ బట్టెలు ప్రయత్నం దా ఈ కళాభావం. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ గానము, పునఃపునః అవసరమైన నేన చేసినాను. చేస్తున్నాను. చేస్తాను.

అన్ని కళాభావములకు దీనికి అంతా భేదము. విభావంతో ఆంధ్రభావమునే విభావములకు నేర్పడవలసి. అనేక బాటలు చేరినవియు నివియు ఇంజనీరింగు మెకానికలు ఇంజనీరింగు వడం, కన్యకం, కన్యకాపాదం, వ్యాపారం వంటివి అక్కరకు నచ్చే అన్ని నేర్పడం ఇంకొకటి. నేర్పడం చేతులకల నా నమ్మకములకు ముక్కులు బుర్రల కెక్కినవారుగాను. చేసి చూపించడం, పిల్లలకే చేయించడం, స్వదేశభావమున, స్వ సంపాదించడం, స్వతంత్రభావమున, సంఘసేవాసక్తి, కన్యకాపాదం, అందరి పిల్లలకీ అభివృద్ధిగా వట్టణదేవాలయములకు. ఇది అన్నిటికంటే అధికమైన సంగతి. ఈలాంటి విషయాలే నేన ఇతర కళాభావాలలోనూ ఈ కళాభావాల ఏర్పడి వున్నాయి.

వాగా వెట్టుకొని పని గంటలయే పనికి పనికి తీరని వ్యాసముగా కల్లి గడచినచేసి ముగ్గురు ముగ్గురు వుండ వుండ నిలుగురుని నాన్వేషించి యిందం చేయించి నిండి తట్ట తగలేనా అనేరకం మా ప్రయత్నం ఆ కళాభావాలలో అనుకుంటే అనకాకా లేదు. గురువులకీ శిష్యులకీ గురుకుల సమాగమం అక్కడ అనుపదనే అనుపదము. అంతా కలుపుకోవడమే- అందరికీ అన్నదమ్ముల భావము. అయ్యవారికి అర్పణము, తొడి విద్వజ్భావము. అంటే చావగానే తొడ్రులుగాను నుండు. చంక బెట్టుకొనే తొడ్రులు. ఆహారాదితీరాలంటి. నేను గురుకులం గురుకులం అంటూంటానే ఆ చావలన్నీ అందులో వున్నాయి.

ఏదేని ఆహారాదితీరాలంటి అనుభవముగా. కన్యకాపాదం నేర్పాలింటే అందుకు కొంత జల్లంభూమి- కొంత మొక్కభూమి కొత్త కొత్త వాగ్గులు మొదలయ్యి పనిచేయుచుండి విత్తలాలు మున్నువాగ్గులు కొన్ని అనుకుంటే గానము. అలాగే అన్నిటికీ అని తెలుసుకోండి- అలాగు నేర్పి అన్నిటికీ వట్టణము చేయించి వాటిని అమ్మకం నూదా చేయవచ్చును.

అలాగు చేయవచ్చు కల్ల ఏమిటి లాభముంటే- చదువు సాంగ మయే పనికి సంపాదించు సంపాదించు పోషిండ్ల దాని కి కూడా సుఖ గృహ గలిగిన వారవుతారు పిల్లలు. అందు కల్ల అమ్మ గు కవిలి కట్టు చంక వెట్టుకొని సుఖం సుఖం అని ఎక్కెరుత్తుం దిగే గుత్తుగా తీరగడం- వారు చెగి చెగి చేతగానివాదా అనడం- అలాటి అనన్యం అభిప్రాయముల తట్టించవు- కావలసినంత చదువులు టూడ- చేతిగా ఏవోకటిరెండు వున్న చేతయింటాయి. కన్యకాపాదం నేర్పగలిగి వుంటాను. మాటాడితే చంక వెట్టుకొంటాను వలెగానవచ్చును. అంతర-వేగంగా నుండా అన్ని తెలిసినా దత్తవారు. మామూలుగా పని మరభివృద్ధి గాను- వెండెట్టుగానుండ వెదల గౌరవం ఎరిగినవాడవుతాను. దేశభావము కలుగుతుంది- రోషకారిగాక వానికెక్కరారు. ఇంతకంటే ఇంకా కాలపరిమితి.

అయితే ఇది వక్కటి ఎంతమందికి అక్కరకొనుండు టూకా? అమాట నిజమే ఆంధ్రజాతికి కళాభావ అనగా త్రమే యిచ్చుననియు. అంతేకాని మనము వానితో. వేరమాడం బ్రతుక్కుంటి మన దౌర్బల్యమును మాత్రులగాను. తల్లికి యి యోజ్యము గాదతల్లికియులలో నీ వాడని తెలుసుకొని మన భావకాలంలో రాజకీయము నెట్టిదో యెఱుంగు ప్రజలు ద్వారా వేరమాడం బ్రతుక్కుంటి ముత్తముమీద వెట్టుకొని యిహానుకరముగా పనిచేయవచ్చును. ఇంకొకటి.

ఆంధ్రగురుకులాలలో అభిప్రాయం. ఆంధ్రకళామండలా అనుమతపోవాలి. ఆంధ్రులందరూ అభిమానియడం చేసినా అనుమతపోవడం ఏలాగ కలుగుతుంది? అభిమానముంటే. అహ, బలిభేదం, భేదభేదం, కమాభావం, నమాభావం, అని వేరక మాంకుచేయడంగాను. మన అభిప్రాయముగా, మన అభిప్రాయం, "వెట్టి, తనే మనం ఏలాగు భూమి నున్న చేస్తామో ఆలాగే ఆంధ్రుల మనముగానే వారు అందరూ ఆంధ్ర గురుకులాల తమంటే బ్రతుకే లేదనే పట్టుదలతో ఆంధ్ర అందుకే ఆర్పించాలి- వరకులాగ- కన్యకాపాదము- సానిటేషన్ల సంభావనలు- భూభావనల సంరక్షణలు- వివాహ వ్యయాలు- ఉపనయన వ్యయాలు- ధారణంపు భక్తులు- ఉత్సాహ భక్తులు- కట్టు తాపాల భక్తులు- బంగారుగల వ్యయాలు. ఈలాంటివిన్న ఈ గురుకులాలకే యిస్తామని నరం పట్టాలి- కుభంరాని అభిభవించి మధ్యలో మరదక్షిణ లేలాగున్నాయో- అలాగు ఆంధ్రులలో ఆంధ్ర గురుకులాల దక్షిణ లేర్పడాలి- అలాగయితే ఆంధ్రులు అందరికీ ఆదర్శవాయువులైనా, ఆంధ్రమున అభివృద్ధిస్తుంది ఆంధ్రమునకీ కే.

అగ్నియాశయ:— తిరుగుబాటులయందలి ఉత్తరపుమాడ పిధి ఇటీవల అగ్ని ప్రమాదము సంభవించినది.

కళా కేంద్రస్థాపన:— దేవాలయము:— తిరుగుబాటులోని కళా కేంద్రస్థాపన వారి దేవాలయపు మరమ్మత్తు సంధ్యమునందు జిల్లా నుల్లారాయుడుగా వాసుసాహాయ్యము చేయించున్నారు.

కండిత హంసరాజ కృత్రిగాడు:— మైదానాదు నందలి టూపులబాగునందున్న మురళీధరునితోటలో కండిత హంసరాజ కృత్రిగాడు నమగ్నితీరమునుండి 7 కేరీల దూరమునందు. హంసరాజ కృత్రిగాడు అమృతవరపు నివాసులు.

కరకవృత్తి ప్రకటన భాండారము:— కర్నూలులో విజయ రాజయందలి కరకవృత్తి భాండారమునందు దివ్యము 70 సం స్కృత గ్రంథములు 116 ఆంధ్ర గ్రంథములు 97 ఇంగ్లీషు గ్రంథములు 10 అరవగ్రంథములు మొత్తము 298 గ్రంథములు గలవు.

వట్టవా దాకన్యకముగా చరిత్ర:— కలకత్తాలో కాయా రామను వట్టవాదా భావనను చేయుటకు పూర్వము వాని వద్దకు పోయి కాళ్లుచేతులు కడిగి కొని వచ్చు వరకును తండ్రిని భుజించెదని వానికి పోయెను. తండ్రి కొంతసేపు వేరియండి వట్టవా దేవుడికి రాకుండుట జూచి వానికద్దకు బోయి చూడగా వట్టవాదాచట చచ్చిపడి యుండెను. ఇది కలకత్తా వట్టవానికి మూర్ఖాత్మకముండెను. అకన్యకముగ మూర్ఖు పచ్చి యచట చనిపోయి టుల తెలియవచ్చును.

సింహళములో కురూ:— క్రిందటి మంగళవారము నాడు దయము 5.30 గంటలకు కొలంబోలో నగరమునద్ద గొ.ఎ కుపాను ప్రాంతంబున కొన్ని గంటల కాలము మహాభయంకరముగా నుండెను. ఉదయముననే యుద్ధమువరకు మొకటి ఎచ్చటినుండియో ప్రాంతంబున సమాద్రతమున నకక మైళ్ల దూర వీచెను. సముద్రతీరమునందలి కొబ్బరితోట లన్నియు భయంకరము చేయబడినవి. సమాద్రతముననే గాక లావణిభాగములోగూడ విశేషములు జరిగి జరుగు మిగుల భాద నొందిరి సముద్రములోమాత్ర మింత భయంకరమున వృక్షముల వీణగలుగుకుండుట చిత్రముగా నున్నది. హావ్యులలో రెండు ఒడలు కట్టుకొని ఒక వానె నొకటిబడి కొట్టుకొని పోయింది. మరి రెండున్నీ మునుగూడ లంగర ప్రెంచుకొనినవి. వాని నప్ప మేమియు గలుగలేదు.

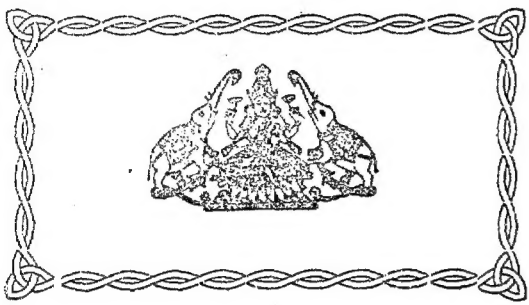
కొలంబోలో గాలి తీసారు.

సింహ, జూలై 20-- కొలంబోలో విలీనముగు కుపాను తేగి చేతను పట్టువారియం దనేకలకు సాక్షిగా వాయును గలిగించినది. భృగుత్వమువారి చిన్న కడలు వెదకిగా అనేకులు దొరికిరి

సికింద్రాబాదు కొత్త రెసిడెంటు. సికింద్రాబాదు జూలై 20-- మైదానాబాదు. తన దెంటు ఆనరల్ లో ఎస్. ఎం. ప్రేమకు సి. ఎస్. వి. ఇ. సి. ఇ. గారును వారి క్రిత్రేమకు వో సానియును 24 వలేద సోమ వారము ఉదయము సికింద్రాబాదుకు కలుగు. ప్రస్తుతము ప్రేమ సుగాను బోలారం రెసిడెన్సీ యందుండును.

విషయమును క్రమముగా.

కోకిల కలకరము, ఆంధ్ర సాహిత్య పరివర్త	2
జాతీయ స్త్రీ విశ్వవిద్యాలయము	3
శరీర వ్యాయామము, వృత్తాంతలేఖలు	4
వింతలు—విశేషములు, ఇక విచారణలు పనిలేదు	5
ప్రధాన వ్యాసము	
జపాను వ్యాపారము	6
బిట్టు	7
వెరోనా మహా సంగ్రామము.	
విశేషతంత్రీ వార్తలు	8-9
దేశీయతంత్రీ వార్తలు	10
ఇంగ్లీషు తెలిగ్రాములు	11-12

ఆంధ్ర పత్రిక

1916 వ సం॥ జూలై నెల 21-వ తేదీ

శుక్రవారము.

జపాను వ్యాపారము

ఇదివరకు కేతనాలకు లాభము కలుగుచుండినది. ఇప్పుడు లాభము ను మిత్రులలో కోరిక చేయవచ్చును. ఇది మేలుకాదా అని కొందరు అనుకున్నారు. కాని మరియొకవిషయము జ్ఞాపకముచేసుకొనుట మాత్రము ఇంతకంటె ఎక్కువ ఆకర్షకము. మన వ్యాపారమున విశేష రాష్ట్రము సర్వస్వాత్మమున సంపాదించిన వ్యాపారరీతిని మనకు అపాజకరము. ఈ మాటలు ముద్రా ములు పత్రికలో నుండి అనువాదితము లైనవి. మొయిలుపత్రిక జపాను వ్యాపారమును గురించి ప్రముఖ వీనిని ఉపయోగించినది. జపాను నేటి మిత్రమండలిలోని రాష్ట్రమునుకు సంబంధములేదు. ఆంగ్లభూమి, ఫ్రాన్సు, రుష్యాల స్నేహితులు ఈ నాటి మహా సంగ్రామముచే గట్టిపడి చిరస్థాయియగుననుటకును సంకయము లేకపోయియున్నది. కాని అప్పటికిని మొయిలుపత్రిక వ్రాసిన వాక్యములకు సంపూర్ణాధారముండకపోయింది. తన్ను మాలినధర్మము. మొదలు చెడ్డబేరము లోకమున నెచ్చుటకు లేదు. ఈ లోకోక్తి వట్టికోకిలా మాత్రమే కాక ప్రతిపదార్థమున బట్టి ఆలోచించినను ఈ సందర్భమున నిజమగుచున్నది. లోకములో వ్యక్తిత్వము, పరిణామము రెండును ఉన్నంతకాలము మిత్రునితో గూడ ప్రతిభుటి చి పనిచేసినంగాని ఇరువుర మోక్షమునకును మార్గమేర్పడదు. కాబట్టి మైత్రీకిని పరిణామ ప్రవాహమున నందవలసిన పరిష్కార సంఘటనలను విరోధము లేదు. అందులోను బలవత్తరమిత్రునితో వాదనకొడుటయందు మిక్కిలి జాగ్రత్తమే మెలంకుల వ్యాయము. సామాన్య మైత్రీవిషయముననే ఈ వ్యాయము ప్రవర్తించుచుండి రాజకీయ మైత్రీయొక దిది వేయిమనుషులు బలవత్తరముగా ప్రవర్తించుననుట తప్పు కావాలదు. ముద్రాను మొయిలు పత్రిక ఈసంగతినే పై వాక్యములలో సూచించవలసినదనుట స్పష్టము. అందులోను జపాను సామాన్యమైన వ్యాపారప్రతి

స్పర్ధియని తలచరాదు. మిక్కిలి సమమున్నుగా గల ప్రతిస్పర్ధి. మనదేశమున వ్యాపార పరిశ్రమలకు సంబంధించిన వ్యవస్థలను వెలువడినను నేటి దినము అందులో జపానుయొక్క ప్రశంసలేక వెలువడుటయే కానరాకున్నది. కారణము ఎంతో దూరము అరయు పరిలేదు. జర్మనీ వ్యాపార సుర్మములను జపాను చక్కగా గ్రహించినది. వస్తువులను చూపునకు సున్నితము లొనర్చి చౌకగా నమ్మి వేయుట మొనటి. మర్మము. తను ప్రతినిధులను గుంపులు గుంపులుగా బంపి వస్తువులను వ్యాపింపజేయుట రెండవ మర్మము. ఈ రెండు విధానముల నవలంబించుటలోను జపానిష్టులు అగ్రగణ్యమై పోయియున్నది. తదనుగుణముగానే జపానునకు ఫలమును కలుగుచున్నది. 1915-16 వ సంవత్సరమున జపానునకు మనతోగల వ్యాపారము అప్పుతీరితిని పెరిగిపోయినది. అదివరకు జపాను మన యుక్తవస్తువులను 147 లక్షలకు దిగుమతి చేసికొనినది నికను 180 లక్షలకు దిగుమతి చేసికొనినది. ఇచ్చటికి జపాను పంపిన ఎగుమతులు 161 లక్షలకుండి 228 లక్షలకు వృద్ధియైయి. సున్నితవస్తువులను మనము ఎంత ఎక్కువగా జపానునుండి దిగుమతి చేసికొనినామో ఈయంకలే చెప్పుచున్నవి. ఈయంకలే చెప్పు నేల! బహుశాని వస్తువులే వ్యక్తపరచుచున్నవి. జపాను చిమ్నాలు, జపాను అగ్గిపుల్లలు, జపాను కాలితిత్తులు, జపానువస్త్రములు వది చూచినను జపాను మయముగానేయున్నది. ప్రత్తి మనవద్ద నుండి జపా నెక్కువగానే కొనినది. ప్రత్తివస్త్రములు ఎక్కువకంటె మూడితలు దిగుమతి చేసినది. గాజు సామానుల దిగుమతి 12 లక్ష లుండి 25 లక్షలయినది. ఆరుకోట్ల అరువదిలక్షల గాజులను దేశమునకు జపానునుండి నికనువచ్చి చేరినవట! అప్రియానిలిచిపోగా మన మాడ నారిచేతి గాజులు మనము నిర్మించుకొనలేక జపానువారి కావ్యాపారమును ఒప్పగించి కూర్చోవలసి వచ్చినది గదా! అగ్గిపుల్లలు జపాను 31 లక్షల వెలకు పంపియున్నది. ఈపరిశ్రమ ఇచ్చటనే అభివృద్ధియై నామగ్ని సరఫరా కాదగినదియని హౌదవ వ్యాపార నివేదకము వాకొనుచున్నదట. కాదగినదే మరి! చేయువారు చేయుచు నారు మరి? తునకు యుద్ధసానుగ్రివిగూడ మనకంటె వేలరెట్లు ఎక్కువగా జేసి జపాను లాభము సంపాదించుచున్నది. మనవద్దనుండి పెట్టుకొని దిగుమతిచేసికొని లక్ష దిగుమతిచేసికొని మన సైన్యములకు మందుగుడ్డలు మనకు నిప్పుపుల్లలను చేసి యిచ్చుచున్నది. మనకు సాధ్యమగు వస్త్రములు, గాజు, నిప్పుపుల్లలే జపాను నాదిగొని యుండగా ఇక రబ్బరులు మోటారులు వీని సంగతి మనము తడవనైన తడువ నేల? అయినను జపాను చాకచక్యమును ప్రదర్శించుటకు కొన్నియంక లిచ్చెదము. మోటారు మైలులు గొట్టుటల వ్యాపారమును ఒకలక్షకుండి జపాను ఆరలక్షలకు పెంచుకొనినదట. ఈరీతిగా పెరిగిన జపాను వ్యాపారమును జూచినప్పుడు మన యసహాయత్వమును పరికించినప్పుడు మనదేశమున ప్రభుత్వమునారు. తలచికోనిన యెడల చేయగల కార్యమును గ్రహించినప్పుడు ఎంతటి సంతోషిత హృదయుండగు ఆంధ్ర హౌదవప్రదేశమున విచారము నొందక యుండవలదు. అందులోను

జపాను అవలంబించు పద్ధతులు అంత ప్రశస్తములు కావు. హౌదవభూమిలో జర్మను వస్తువులకు గిరాకి కలదని జపానువారు జర్మనీపేరు వేయమొదలిడినారు. జర్మనీవస్తువులే మున్నునట్టివి కావు. జపాను వస్తువులు అంత కంటెను బూటకములు. ఒక్క పర్యాయము జపానువస్తువులు కొని యనుభవించినవారు అందులోని సాగస్యమును చక్కగా జెప్పుగలరు. అయిన కొనువారు చేయున దేమి కలదు. అభ్యాసము లేమో పడిపోయింది. వస్తువులేమో కావలయును. బూటకములో తాటకములో అవి లేకున్న జీవసౌఖ్యములు లేవను భ్రమయొకటి కలిగియున్నది. అట్టి వస్తువులు ఈ దేశమున సామాన్యముగా అగుట లేదు. అయినను కష్టపరిస్థితులలో నగుటచే వెల ఎక్కువ యగుచున్నవి. కొనువారి బీదరికము మరియొక కారణమై యున్నది. కాబట్టి చెడుగో బడుగో గంటగో విరుగునవియో దినముగో పగులునవియో జపాను వస్తువులు వెలపోవు చున్నవి. జపాను వ్యాపార సీతీయు నంత జ్ఞానునియము కాదు. వ్యాపారపు గుర్తులకు సంబంధించిన నేరములు మొదలగునవి యన్నియు జపాను మూలకముగనే పెరిగిపోయినవట! కలకత్తా రేవుకడ వట్టువడిన 555 నేరములలో 414 జపాను వ్యాపారస్థులు చేసినవట! జపాను వ్యాపారస్థులు ఒక్కపర్యాయము చేసిన నేరమునే పెక్కు పర్యాయములు చేయుచుండురట! ఇన్నివిధముల చిత్రపరిస్థితు లున్నను మన దేశమున కావలసినయంత అవస్థవస్తువులను తగిన అధికారులే యొప్పుకొనునట్లుగా అగ్గిపుల్లలు, గాజు, వస్త్రములు మున్నగు పరిశ్రమలు తప్పక మన భూమిలో ఫలవంతము లగునని నమ్మక మున్నను నవనాగరక ప్రభువులు ప్రాచీననాగరక ప్రజలు అమరియున్నను మనస్థితి మాత్రము ఇప్పటికిని జపానుమీద ఆధారపడి ఎంతటి చెత్తనైనను శిరసా వహించుటే మైపోయినది. ఇప్పటికైనను మన ప్రభుత్వమువారికి దయ రావా? గిల్చుస్త్రేటరుగారు కోరినరీతిని, ముద్రాను మొయిలు గూఢముగా కోరురీతిని, సర్వ హౌదవ వ్యాపార నివేదకము నూచించు రీతిని, ప్రభుత్వమువారు జోక్యము పుచ్చుకొనవలదా? పారిశ్రామికవిద్య యొకవైపున, పారిశ్రామికపరిశోధన మరియొకవైపున, పారిశ్రామిక సౌకర్యణ ఇంకొకవైపున వివిధ వహించిననే గాని ముక్తి లేదనుట ఇంకను వీరు గ్రహింపకుండుట ధర్మమా? విదేశ శత్రువుల రాజకీయదండమాత్రలనుండి సంరక్షించుటకు సైన్యనిహములను నిలిపి యుండలేదా! అంతకంటె బలవత్తరముగా విదేశ వ్యాపార దండమాత్ర దేశజల నోటినున్నును బుటిరక్తమును అదృశ్యరీతిని సాపూర్ణముగా అపహరించుకొని పోకుండునట్లు తడుచిత సన్నాహంబు లొనర్చుట ప్రభుత్వమునకు సహజ ధర్మమట అతిశయోక్తి యగునా? ఈధర్మనిర్వహణము తలధరించుటకు నుదారప్రభువు లింకను సంతకాలము జాగు చేయుదురో తెలియకున్నదే!

దక్షిణాఫ్రికా సమస్య.

దక్షిణాఫ్రికాలో హౌదవులగతి మరల దుర్భర కష్టములతో కూడికొనిన దగుచున్నది. నానోక విధమైన కారణమైన చేప మరీయొకవిధమైన కార

ఇటు పనిచేయుచున్నది. అయిన నేటికారము క్రొత్తది కాదు. 1903 వ సంవత్సరమునుండియే ప్రారంభమయినది. ఆసంవత్సరమున మిల్లరు ప్రభువు ఒక ఉత్తరువు ప్రకటించెను. హైందవులు కొన్ని బజారులలో మాత్రము ఉండవచ్చుననియు ఇతరస్థలములలో వ్యాపారము చేయునెడల అరు మతిచీలు లండవలెననియు ఈ ఉత్తరువు విధించెను. అయిన నప్పుడు ఉత్తమ న్యాయస్థానమువారు వ్యతిరేక తీర్మాన మొనర్చి కొంతకాలమును బాపిరి. కాని మరిమరి యీ యుత్తరువుయొక్క ఛాయా భూతిముమాత్రము దర్జిన మియ్యక పడలేదు. ఇప్పుడు జారీయందుకు ఒకానొక ప్రభుత్వ నియామకము ననుసరించి నగరపాలక సంఘములకు ఒక్క ప్రత్యేకాధికారము కలదు. నగరములో నెచ్చలనైనను భోజనపదార్థముల నుంచుకొని అమ్మునెడల అట్టి వ్యాపారస్థుకు నగరపాలక సంఘము వారివద్దనుండి అనుమతిచీటి సంపాదించవలెను. నగరపాలక సంఘమువారికి ఏ వ్యాపారస్థుడైనను అట్టి వ్యాపారమును సాగించుటకు అనుమతాన్ని ఇచ్చినయెడల వారు ఆ తని కి చీటిని ఇయ్యక యుండుటకు అధికారము కలవారై యుండును. దక్షిణాఫ్రికాలో స్వతంత్రపాలన సంపూర్ణముగా నున్నది. ఈ దేశమున స్వల్ప సంఖ్యాకుల లాభములను ప్రభుత్వము వారు కాపాడిన యట్లుగా ఆదేశమున కాపాడబారు. నగరపాలక సంఘములు ఈ దేశములో నున్నట్లు ఆదేశములో ప్రభుత్వాధికారుల కలుకుబడిలో లేవు. ప్రభుత్వముంతయు ప్రజాప్రతినిధుల చేతులలో నున్నందున ప్రభుత్వాధికారులే ప్రజాప్రతినిధు లగు నగరపాలకులకు జంకుచుండును. నగరపాలకులు ప్రజాప్రతినిధు లనినయప్పుడు హైందవవ్యాపార ప్రతిష్ఠలై యుండునట స్పష్టము. వీరికి వై ఆయుధ మొకటి దొరికినది. హైందవులకు నిలువను నీడలేకుండ చేయుచున్నారు. క్రొత్తగా హైందవులకు అనుమతి చీటిలు ఇచ్చుటలేదని అనేక స్థానములలో నియమించినారట! ప్రాతచీటిలు జారీలో ఉన్నచోట అనేకములగు చిత్రవేధలను పెట్ట జూచుచున్నారుట! ఈ నగరపాలకుల చర్యలను న్యాయస్థానములవారును ప్రభుత్వాధికారులును ప్రోత్సహించుచున్నారుట! నగరపాలకుల తీర్మానము వట్టి జాలుమని సాక్ష్యములే గలుగునెడల వైచారు విచారించుటకు ఏర్పాటులుగలవు. ఈ అప్పీలు ఏర్పాటులనుగూడ నేటిదినము సంకోచముచేసి విడుచుటే దక్షిణాఫ్రికావారు అవలంబించు పద్ధతిగా నున్నదట! ఇటీవల తీర్మానమొకటి జరిగినదట! అనుమతి చీటిలవిషయమున మేస్ట్రీలుగారే! వద్దకు మాత్రము అప్పీలు తీసికొని పోవచ్చునట గాని అంతకుపైన ఉత్తమన్యాయస్థానమునకు అప్పీలు తీసికొనిపోవుటకు ఏలులేదట! ఇక నేమికావలెను? హైందవులకు అధికార పత్రము లియ్యవలసినవారు వ్యాపారమున వారి ప్రత్యేకము. ఆ ప్రత్యేకము ఉత్తరువును మార్పుటకు ఏర్పాటులు తో న్యము. అదేపరిస్థితి ఇచ్చట దక్షిణాఫ్రికావారికి కలుగునెడల సమానస్థితియై యుండును. అట్లుగాక వారికిమో యిచ్చట ఆంగ్లలతో సమానముగ ఉత్తమదర్జావారి భూమిలో మనకు ఈ దురవస్థ. ఇది బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున నుండదగిన పరిస్థితియేనా ఆంగ్ల రాజనీతిజ్ఞు లాగించితురు గాక. ఇంకను దృక్పథవిభేదమునందు నమ్మక ముంచుకొనుట హైందవులకు సాధ్యమేనా గ్రహింతురు గాక. హైందవి ప్రభువర్ధుని పరస్పర సమానత్వ సిద్ధాంతమింకను నెక్కడనో దాగియుండుటకు తమ మనస్సాక్షి కే తాము ప్రత్యుత్తర లుచ్చుకొందురు

గాక! ఊరక దృష్టిపథవిభేదమునుగురించి వ్రాయునట్టి పెనుమిల్లరుగజెలు ఇత్యాది పత్రికలు ఈవిషయమును చక్కగా గమనింపవలసినదని ఇండియా పత్రిక వ్రాయుచున్నది. మనలను అధినివేశముల అధికారమునుండి తప్పించుట కంగీకరించి పనిచేయుచుండు మన సోదరులగు ఆంగ్ల యాజమాన్య పత్రికా నిర్వాహకులుకు ఇందున మనకు నోడ్వదుదురు గాక యని కోరుచున్నాము. వట్టి ఆర్థిక కారణములకై నోడ వివసించు హైందవ సోదరుల నన్యాయముల పాలొనర్చుట బ్రిటిషు పౌరత్వార్హము కాదని అధినివేశాలకు తెలియపరచుటకు విధిగా నంగీకరింతురు గాక యని నమ్ముచున్నాము.

ఆగస్టు నాలవతేది.

ఆగస్టు నాలవతేది ఇది నానోమారమున లేదు. నాటికి యుద్ధము ఆరంభమై రెండు సంవత్సరములు నిడుచున్నవి. రెండవసంవత్సరము ఒండు నవ్వటికి మిత్రముండలి విజయమార్గ ప్రయాణ మారంభించుట సంభవించియున్నది. ఆ కిచినను మహావీరుడు మూడొండుకు సంగ్రామము ముగియునని చెప్పినవార్త నిజమగు పరిస్థితి ఏర్పడుచున్నది. ఆ సర్వవియమకుని చిత్రమును పశ్చిమముగా కానవచ్చుచున్నది. ఇట్టి తరుణమున యుద్ధప్రారంభ దివసమును మిత్రముండలి యంతయు నిడుభక్తితో గడుపుట సహజధర్మము. తగిన ఏర్పాటులు ఇప్పటి నుండియే జరుగ నాగంభించియున్నవి. రానుండు ఆగస్టు రెండవదివధమునమిత్రముండలి పట్టిక పవిత్ర ప్రతిన వేయియై బలవత్తరముగ స్థిరమగునట నసియున్నది. విష్కల్యమ హృదయమున ఆ రేవేళ్ళని మోలధర్మపరములగు నానవములలో విసముల యిసర్వమిత్రముండలియుగ కకల్యాణవిజయమును ప్రసాదించవలయు నని ప్రార్థించవలసియున్నాను. మిత్రముండలిసామ్రాజ్యము లోకము నంతయు ఆవరించియున్నది. ఇందు చేరేయుండు జాతులు అనేకములు. మతములు పెక్కులు. అభిప్రాయము లనంతములు. ఇన్ని జాతులవారు ఇన్ని మతములవారు ఏకోదేశమున ఏకేశ్వరుని నుపాసించు తగుణము గ్రహించ చరిత్రమున నెప్పుడును కలిగియుండలేదు. ఇట్టి తరుణమును జర్మనీ తన యిష్టము లేకయే యొడవించి నందులకు భవిష్య ది తి హా స ము న పేరు నందగలదని మన మిష్కవడ పనిలేదు! జర్మనీని ద్రుంచవలెనని మిత్రముండలి కోరుటలేదు. జర్మనీ నుండు విండియుండు నిరంకుశ సైనికభావమును నిర్మూలించుటయే పరమావధి. కాబట్టి ఈర్ష్య చెందుట కెడమే కానము. నిర్మల భావమున నీరీతిని ప్రార్థించుటే పరమాత్మకు ప్రీతి కరము. మన దేశమునను హైందవ, మహమ్మదీయ, క్రైస్తవ, పారసీ హృదయములు నామ భక్తిమై కాలము గడపునటకు సందియము లేదు. ధర్మ విజయము జార్జిచక్రవర్తికి కలుగును గాక యని ప్రార్థనలు వాతావరణమును నిండి చెలుగు ననుటకును సందేహము లేదు. యుద్ధ సంఘమువారు నాటిదినము ప్రత్యేకము సభలు జరిపి విజయతీర్థావము లొనర్పవలసిన దని ప్రజలను ప్రబోధించినారు. తమ సేవకులకు నాటిదినము ఈ విధ కర్మకాండ కవకాశము కలుగుటకుగాను సెల వొనగుటకును ప్రభుత్వమువారు ఏర్పాటు లొనర్చుచున్నారు. ప్రార్థనాభిముములకు సరిక కార్యాలయములు మూయుటచేతనో ప్రార్థనలకు బోనెంచు సేవకులకు ఆసనములును సెలవొ సంకులచేతనో అయకూలము లొనవిచవలసినదని కార్యాలయాధికారులకు ఉత్తరువులు పంపినారు.

అందరధికారులకును ఈ యుత్తరువును తెలియజేయవలసినదనియు ప్రకటించినారు. నాలవ ఆగస్టు నూత. విశాసముతో నుడయించిధర్మవిజయమునకు దోడ్పడి నొకపు నిరంతరకౌతికి దారినావురు గాక మని కోరుచున్నాము.

స్వరాజ్య సమితి-నేషను పత్రిక

నేటి ఆపాయందు వచ్చిన నేషనుపత్రికయందొక విమర్శకు డిల్లు వ్రాసెను:—

నేషను విలియము నైకు గారును నొక సమయమునందు యుచ్చటించుపుడు బ్రిటిషు ద్వీపములందు జనగణసిన భృత్యక పరమాధికార్యములందు బాధ్యులు భృతులయొక్క నిస్తరణము యిప్పుడును తలచితిమి. ధైర్యవీరులులుండు నైకుగారికిగల యనుభవము నాకు లేదు. ఈ కార్యవిధి కై ఈత్యర ప్రేరేపణయందు ఆయనకు గల నమ్మక మెందు నాకు లేదు. నేను ప్రైవ్యుపత్రికను చదువ వారంభించినపుడెల్ల ఆ ముత్తేలియుండు ఈదరి జనగణములను కోరిక గలుగుచున్నది. ఇండియా స్వరాజ్యసమితిని తలచెట్టి ప్రైవ్యుచేడిని ఖాడ నను దీనికి నిదర్శనము. ఈ సమితిని రాజనోపాసమితినితె ప్రైవ్యు నిందించినది. నిత్య ముగ నియ్యది రాజనోపాసమితిని ప్రితికూలము. అమితమైన హైందవాదోద్యమమున కిది మితమైన సమత్తరము. దానికి పుకారమైన రాజనీతి ప్రవక్తను నీసమితి మగరకవరచి నిర్మూలము చేయవలసినది ఇయ్యది పత్రికాత్మము గాదా? ఆ సమితి సంకల్పము కొంత యైనను అధికార స్వాంతంత్ర్యము గల హైందవ కావన సభన స్థాపించుట యని నా భావము. మనము “సామ్రాజ్య సాంఘాతిక సమయోగము” అనుదశలను వాడిన పుడు భారతీయుల కర్తవ్యములను జరతును గలుగ చేయుచున్నామని నమ్మవలయును. ఆయన ఇంకొక విషయమున్నది! ప్రాతస్థితి త్వరగా మారగోవుచున్నది. మనకిపుడు విద్యావంతులైన హైందవరక్షకులతో పనిబట్టింది. హ్యూజేను గారికిగల రాజ్యాంగ పరిజ్ఞానము, కక్ష్మస్యము, వాదరీతి వారలకు గలను. ఇందులకు కీర్తికేసులైన గోపాల కృష్ణగోకలే వారాధానము. బోకలే ఉత్తమమైన శిలము మనోధృత్తిగల రాజ్యాంగతంత్రజ్ఞుడు. హ్యూజేనుగారి కంటెన సమరుడు. ఈ మానోధృత్తియునుండి సమస్యం పరిశీలించె పుష్పంబులను గైకొని వారిని భగవంతుడవు మోగజేయుమునకు మనజేయవలయు పరిణజేయట మనకు ధ్యమకాదా? వాకు వేల సాధనగల్యము.

మద్రాసు ఇంజనీరింగు కళాశాల-విద్యార్థి వేతనములు

మన స్థానిక భృత్యమువారు బొంబయ విజ్ఞోయూ లైన్స్ కలు కళాశాలకు బోయి చదువువారలకు గాను ఆవిద్యార్థిభృతులు తాత్కాలికముగా ఏర్పడి యున్నాను. నెలకు రూ 30 ల కంటకు ఆర్థుల విద్యార్థులకు సానుకూలేముచున్నాను. బొంబయలో చదివిన ఇచ్చట కంగీకరించుట కొకకాంక్ష యిచ్చింది. అచ్చట నుండి పరిత్రాగ్తముగా సాంకేతికవిద్య ఈ గాజవానిలో లేదు. ఇటీవల ము ఇంజనీరుల కళాశాలవారు కొంత వికాసమును కనబరచినారు. మెకానికలు ఇంజనీరుల ఎలెక్ట్రికలు ఇంజనీరులు—ఆర గా యంత్రోకాస్త్రము విద్యుచ్ఛక్తిము—రెంటుల ఎన్జనీర్ల పరిశోధి సాంకేతిక విద్యుదల అగిన ఏర్పాటులను యు లేడి వారు. ఈ విషయములలో మేము బొంబయ విజ్ఞోయూ లైన్స్ కలకు తగ్గి గోవుల లేకని తెలిపుచు ఇచ్చట విద్యార్థిభృతులు స్థాపించవలసినద భృత్యమువారిని పోవారు. అందు మొదట విద్యకాళాధికారి భృత్యములకు భిక్షు లేకుంపవర్చురచినాడు. బొంబయ విద్యార్థిభృతులు రెండు తగ్గించవలసినదనియు ఆ ఆంధ్రరూపాకుల విద్యుల ముకు విద్యార్థిభృతులు గా నియ్యవలసినదము మహాదేశనాను ప్రభుత్వాధికారుల కొకకంటెన గావలసినది. గారు యిమమునాక ఆంగీకరించినాడు ఇచ్చట చతువులొండుత్తరుల పనులకు కుటుములయ్యవారు. ఇచ్చట పరిశోధనలకీ మనరాజధానిగా సాంకేతికవిద్య ఏర్పడినాడూ ఆంధ్రరంజనకే కాంతక విద్యార్థిభృతులకీ అట్లులే యిది ఇక్కడ ప్రత్యేకము భృతులయ్యమునకేమెవల భృత్యముల కెంతో విషయములయిందను. కొంతకాలము ఆవిద్యులకు విద్యాభ్యసకులు ఈ విద్యాండు విద్యార్థులకు గల తాంకేతికవిద్య కై శాస్త్రక యుండు. అప్పుడు కొంతకాలం పుట్టియి ఈ విద్యాండు ఎన్జనీర్ల తగ్గింపులతో మేముండు ఉత్తేజమునకు యుండు. అంత హానేతి: కర్మకు ఈ కాలము ముంపురు సాంకేతికవిద్య నీర్పించ ఆధారముండి యుండు.

మెసపొటేమియా మహా సంగ్రామము

లాంగూవెలు—దెల్విల్లి అడవులు మరల ఆంగ్లేయుల వశమగుట.

ప్రాస్తులో తక్కిన 70 మైళ్లరంగమునను గూడ ఆంగ్లేయుల శత్రువులు ధ్వంసమయిచుచుండుట.

—:—

మెసపొటేమియా పత్రములను ప్రకటించుట అనుచితము.

చార్ల మెంటు నియోజకము—దొరతనమువారి నూచనలు కడబడుట.

ప్రాస్తులో మరల రహస్య సేవ దిగట.

[రైటు రు ఏ జ స్పీ.]

ఇంగ్లాండు

మెసపొటేమియా వైద్యసౌకర్యములు

లండను, జూలై 18:— యధ్యసంఘములలోని లిబరల్ కక్షీవారు మెసపొటేమియా యందు వైద్యసౌకర్యముల లోపములను గూర్చియు, సైనిక కష్టముల సరఫరా యందు లోపములను గూర్చియు ఒక తీర్మానమును తయారుచేసిరి. కాన్సుల గారి తీర్మానమును బలపరచుటకును వారు శక్యమయిరి.

లండను, జూలై 20:— కామకల కథియందు చేంబరేకాగారు సర్ మోస్ట్రేక్యూగ్ గారికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు, మెసపొటేమియా వైద్యసౌకర్యములనుగూర్చి హిందూదేశము నందలి త్రవ్యాభ్యాధి కారులతో వాలోచించి వారినుచనలను సాధ్యమైనంతవరకు తమకు పంపుదని తాము హిందూదేశ రాజప్రతినిధికి వ్రాసితిమి చెప్పిరి. ఈ రిపోర్టును ప్రకటించుటకు ముందు హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారు సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారు ముందు దానిని సాధనముతో పంకిలింపవలయును. మెసపొటేమియా యందు స్థిరము సాధ్యమైనంత వరకు చక్కవలచబడునని వారు చెప్పిరి.

ఇదివరకు మెసపొటేమియా వారు వ్రాసిన విషయముల నన్నిటిని యధ్యసంఘమువారికిఁగిరించినది ఫార్ ప్రతుగాఁగిరి.

దార్ల నెల్సు మెసపొటేమియా విషయములు

లండను, జూలై 18:— దార్ల నెల్సు విషయములలో సంబంధించిన కారితములను ప్రస్తుతము ప్రకటింపఁదగినదనియు, వానిని ప్రకటించుటకున కేట్రువులకు మన రహస్యములు తెలియఁనని యధ్యసంఘమువారు తలచుచున్నారనియు కామ నులసభలో ఆస్పీక్రు గారు చెప్పిరి.

మెసపొటేమియా విషయమును గూర్చి చెప్పుచు యధ్యకాభ్యాధి కారుల సలహాల ప్రకారము ఆస్పీక్రు లైన్ విస్తార్లు చేయబడుచున్నదనియు, ఈ యధ్యసంఘము ఆగత్యములను పరిశీలించి తెల్పి చెప్పిన అత్యంత గొలుపు విషయములన్నియు తీర్చిదిద్దినదనియు ఆస్పీక్రు వారిచెప్పెను. వైద్యసౌకర్యములను విచారించుసంఘమువారు తాము మెసపొటేమియాను కడంపప్పుడు ఆస్పీక్రు విధములగు సౌకర్యముల కేర్పఱిచితిమి చెప్పిరి. సైనికులకు కను సరఫరా మున్నగు విషయముల చక్కగా కేర్పఱిపబడినవి హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారు కనుగొన్నారు. గురువారమునాడు మెసపొటేమియా విషయ చర్చ జరిగి కచ్చనది వారఁగి యధ్య విచారక సంఘమువారు మెసపొటేమియా విషయములను ప్రకటించియెడల మన రహస్యములు కేట్రువులకు తెలియఁనని చెప్పుచున్నారు. వానిని ప్రకటించియెడల ఇప్పుడు మెసపొటేమియా యందు మనము చేయుచున్న ప్రయత్నముల ఫలము మనకు దక్కదని సంఘ సభ్యుల యభిప్రాయము. మెసపొటేమియా విషయమునందు రాజకీయ విషయములను, యధ్య విషయములను ఏమియు సంబంధము లేదు. కంఠరా విషయము సాధ్యమైనంత వరకు చక్కచేయ బడునని తెలియుచున్నది.

కార్మికుల గురువారమునాడు దుపపాదించుటకొక తీర్మానమును ఆలోచించు చున్నారు. కేట్రువుల సభియందు ప్రాప్తవుతున్న ఆస్పీక్రు మార్గము చెప్పినట్లే చెప్పినట్లే సభివారు వారు జరిగినట్లే చెప్పితిమి.

విర్లండు స్వర్ణకరణాలను శాసనము

లండను, జూలై 18:— కచ్చనాదు విర్లండు స్వర్ణకరణాలను విషయపుట్టి యుపపాదించబడునని కామకల సభలో ఆస్పీక్రు మంత్రి సాటికెను.

జనరల్ విల్కాక్సు గారు

లండను, జూలై 18:— జనరల్ విల్కాక్సు గారికి రాజుగాద దర్శన మిచ్చిరి.

సివిల్ సెర్విసు వరీక్షలు

కామకలసభలో దీనివిషయమై స్పీడను గారికి ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు చేంబరేకు గాట్టిరి:—సివిల్ సెర్విసు వరీక్షలందు అంతరాత్మవిషయము కాక్షేణము గలవాడు రాజుడనని 1915-వ హిందూదేశ శాసనమునందు జెప్పబడినది. ఎట్లగునని విచియినలే, దేశమునందు కాంధి సాధించవలసినవారు. కాన ఆస్టివారికి తెలివితాక్షేణముండి అధికారము సక్రియముగా వినియోగించుకొనియెడల, సివిల్ సెర్విసు చేయవలసిన పనులన్నియు వారు నిర్వహింపలేరు.

ఎన్నికల రిజిస్టరు.

సామ్రాజ్యముగారి వాదము.

లండను, జూలై 19:— యధ్యమునందున్న వారియొక్క యొక్క యధ్యోపకరణముల సరఫరా జూచువారి యొక్క యొక్క ప్రతినిధుల పేర్లనుగూడ ఎక్కుకొనువారి రిజిస్టరులో జేర్చుకొను విషయమును చర్చించుటకు ప్రత్యేకసంఘమును నియమింపవలసినదని సామ్రాజ్యముగా దుపపాదించిన తీర్మానమునందు గొప్పతిక్కు ఒకటి బయటపడుచున్నది. యధ్య సమయమునందు వోట్లెక్కు విషయము చాలటి శాసనమునందు లేదు. ప్రస్తుతము ఎన్నికలు జరిగినందున విషయమును గూర్చి సామ్రాజ్యముగారు ఈదినము కామకలసభలో విమర్శించిరి. కుజలకు ఆదర్శము లేదు. ప్రస్తుతము ఆదివారి కనకరము కాదు. కార్మికులు గా రితిర్మానమునకు ప్రతి కూలముగా మట్టాడి, యధ్యసమయమునందు ఎన్నికలు జరిగవలయునని చెప్పిరి. ప్రత్యేకసంఘమును నియమించుట యొక ఫ్యాక్షనలై పనును చక్కదిద్దవలయునని ఆచూకముగా ముగియెను. తుదకు ఆస్పీక్రు గారు తీర్మానమును తీసివేసి, ప్రభుత్వము వారే ఈవిషయము వాలోచించి తమనుచనలను ప్రకటించుటకు చెప్పిరి.

సర్ విక్టరు హార్లీ గారి మరణము

లండను, జూలై 20:— మెసపొటేమియా రంగమునందు దుపపాదించుట పోయిన సర్ విక్టరు హార్లీ గారు వడదెబ్బతిని మరణించిరి.

3000 లక్షల పానుల ధనసహాయము.

లండను, జూలై 20:— ఈచుధ్యకాలమునందు యధ్యమును జయప్రకముగా జలుపుటకు ఆస్పీక్రు మంత్రి గారు ప్రజలకు 3000 లక్షల పానుల ధనసహాయము కొరదలచుచున్నారని తెలియచున్నది.

జాతీయ వ్యయము

లండను, జూలై 20:— గత 7 వారములలో జాతీయ వ్యయము మంత యెక్కువయెనందులకు కారణములు ప్రభుత్వము వారు ఆమెకిను పోమిలను కొనబడుట, మితిగించుటవారికిని రాష్ట్రములకు ఎక్కువ అప్పునిచ్చుటయు నని కామకల సభలో మెక్కెన్నా గారు రిరి. ఇంక వ్యయము తగ్గగలను.

కిచెనర్ జ్ఞాపక నిధి.

లండను, జూలై 20:— రెడ్ క్రాస్ వారు గాయముల తగిలినవారికి నగదు రూకమున ధనసహాయము చేయుటకు కెచెనర్ జ్ఞాపక నిధియందీ ఫ్యాక్ పోరికా గారు 50 వేల పాను లిచ్చిరి.

బొంబాయియందు జన్మము కంపెనీ

లండను, జూలై 19:— బొంబాయియందు ఇదివరకు మూసివేయబడిన స్ట్రాస్బర్గ్ కంపెనీ ఎట్టింజను కంపెనీ కేరతో ఇంకను ముంగిసెను లోహపు కర్తకమును జలుపుచున్నదా యని నైడెక్ హామెగాదు ప్రభువుల సభలో నడిగిరి. యధ్యమునకు ముందు ఎట్టింజను కంపెనీవారు ఫ్యాంకుఫర్టునందున్న కంపెనీతో కర్తకము ముసివేసినరీయు, ఇట్టి కంపెనీలతో కర్తకములు నిలిపివేయవలయు ని యుత్తరపు లీయబడినదనియు ఇదివరకు సభలో తాము చూట్టాడిన తలువార తెలియవచ్చినదని ఇస్టింగ్సు గారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. ఇట్టి కంపెనీల విషయమున హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారు రెండు శ్రోత్ర మాత్రముల నకుసంబంధము. తమకు ఈవిధముని లోచన సరకుల ఎరువుతి దిగుతులను నిషేధించుట మొదటిది. కేట్రుదేశ కర్తక శాసనమును బాగ్యత్ర గా వాటింపుట రెండవది. కేట్రుదేశ లాభములకొరకు పరి జలుపుచున్న కేట్రు కర్తక కంపెనీలను హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారుచాలకాలము క్రిందటనే బహిష్కరించి వాని కర్తకములను నిలిపివేసిరి. ప్రస్తుతము కేట్రుదేశ కంపెనీ యేదియో తెలిసికొనుటకు ఆ కంపెనీ చుట్టల కేట్రుదేశ లాభములకొరకు యాధానంతరము చుట్టల కర్తకము ప్రారంభించువామను విషయమును ఆలోచింపవలసియున్నది. దీనికి గలగు సమాధానములను యాధానంతరము చుట్టల కేట్రుదేశ కర్తకమును పొందించు కంపెనీలను నిర్మూలము చేయుటకు హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారికి సాధ్యమగును.

నైడెక్ హామెగాదు ఈవిషయముల నన్నిటి నామోదించి.

క రాచీయందు వడదెబ్బ తగిలి మరణించిన సైనికులు

లండను, జూలై 17:— ఇటీవల కరాచీయందు ఒక పటాళము రైలుప్రయాణము చేయుచుండగా వానిలో కొందఱికి వడదెబ్బ తగిలి మరణించినది విషయకు తమకెంతయో విచారము గలుగుచున్నదనియు, హిందూదేశమునందు ఎండకాలమున అట్టి పరిస్థితులలో సైనికులచే రైలు ప్రయాణము చేయించుట తగినదనియు కామకల సభలో చేంబరేకు గారు చెప్పిరి.

ప్రీవీ కౌన్సిలు అప్పీళ్లు.

ఆలస్యము జరుగుచుండుట.

లండను, జూలై 20:— ప్రీవీ కౌన్సిలులో హిందూదేశపు అప్పీళ్లు చాల ఆలస్యముగా నచ్చుచున్నవనియు, ఇకముందు అప్పీలుదారులకు వారి ఖర్చులీయడవనియు చాన్సలర్ ప్రభువు ప్రీవీ కౌన్సిలునందు చెప్పిరి.

ప్రాస్తు

ఆంగ్ల విజయములు.

లండను, జూలై 19:— నిన్న రాత్రి ఆంగ్ల సేనాధిపతి జనరల్ హౌగ్ గార్డులు ప్రకటించి:—లాంగూవెలు, దెల్విల్లి అడవులయందు మేము గోల్పోయిన స్థలమును చాలభాగమును చుట్టల సంపాదించితిమి. ఈరెండు ప్రదేశములందును యధ్య మింకను తీర్చిగా జలుగుచున్నది. ఈచుధ్యవ్యామ దెల్విల్లి అడవికి దక్షిణమున జర్మను సైన్యము గిల్బాంటుకుండి వాల్టర్లాట్ మైదానమును మట్టడింపఁబోయిచుండగా మేము ఫిరంగులను ప్రయోగించి వారి ప్రయత్నములకు విఫలము చేసితిమి.

బ్రిటిషు నష్టము.

లండను, జూలై 20:— యధ్యరంగమున గాయముల తగిలినవచ్చిన వారిట్లు చెప్పుచున్నారు. “మనయందు నష్టము విశేషముగా కలుగుచున్నది. మనకు సైనిక సహాయమును నూతన విజయములను తోడుతోడుగా ఎప్పటికిని వచ్చుచున్నవి. ఇప్పుడు మనసైనికులకున్న ఉత్సాహ సాహసములు ఇదివరకెప్పుడునుండియుండలేదు. మనకు ఇప్పుడుగలుగుచున్న నష్టములను గలుగుచున్న జయములను బట్టిచూడగా, ఇప్పుడు గలిగిననష్టమునకు పదింతింకనష్టము కలుగునప్పటికిని సేనవికాలము ముగియులోల జర్మనీధ్వంసమగును. మనకు సంపూర్ణ విజయము చేపూనును.”

నూతన రష్యను సేనలు

కరాసురంగమునకు వచ్చుట.

పారిస్, జూలై 20:— రష్యనుల నూతనవటాళములు బ్రెస్టు చేవునందు దిగినవి. ఈవటాళములు శత్రుు శిబిరమునకు బోయి అచ్చటినుండి సేనాముఖమున కరుగును.

విజయ రంగయ్యయ్య.

లండను, జూలై 20.—ఆంగ్ల విజయరంగయ్యయ్య టెటర్నిటీ ఖర్చు డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు.—విజయరంగయ్యయ్య గామిహాట్ సోమరంగయ్యయ్య యొక్క పుత్రులను పోయించెను. తక్కిన 70 మైల్ల నేనామయ్యయ్య నందుకు శక్తులను ఎట్టిరామయ్యయ్య నీయవంద తీర్చుగా ఫిరంగులు కాల్చుచున్నాడు. ఇంతకు అను బ్రీటిషువారికి కళమైన ఫిరంగులసంఖ్య (మాగ్నియము కాక) వందలసంఖ్యమిదనున్నది తెలియచున్నది.

బిల్లర్సు యుద్ధము.

పారిసు, జూలై 20.—బిల్లర్సు యుద్ధమును గూర్చి ఒక విశేషము డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు.—చుర పటాలము గ్రామమునకు మూడుమైళ్లదూరము దగ్గరగానుండి యుద్ధము చేయు పాగెను. పిల్లలన్నిటియందును ఫిరంగులందుపావు కన్నములుండెను. ప్రతిగ్రామమును ఒక కోటలకు నుండెను. ఒక జర్మను పటాలములయందు భయపడుచున్నాడు. పిల్లలపాదపును శత్రువుల వరుసగా పత్యక్షమునందుండెను. బిల్లర్సు ప్రాంగముననున్న రెండు కోటలకు పత్యక్షమున కోట్లవై 800 శత్రువులు వరుసగా చేరుబడినవి.

పరామ రంగము

పారిసు, జూలై 20.—నిన్న రాత్రి యిట్లు ప్రకటించబడినది.—సోమరంగి దక్షిణమున క్వల్యుయ్యయ్యయ్య జరిగినది. ఎట్టిగ్రామము దక్షిణమున మేము కొన్ని కందకములను కొందలు తెలిసిన పట్టుకొంటిమి. వర్షమురంగయ్యయ్య ఫిరంగియుద్ధము జరిగినది కాని పరామరంగయ్యయ్య మేమును జలుగలేదు.

రహస్య

రహస్య రంగము.

వెట్రోగ్రామము, జూలై 19.—నీవార్ ప్రాంతమునందు జర్మనువిమానములు 18 బాంబులు వేసెను. వివేకవర్షముల కలన నీవర్షమునది 8 అడుగుల ప్రవాహమునచ్చి వంతెనలను భ్వంసముచేసెను. వెరిమానుగనముల రెండిటి పాదపున కూటికి నైగుతి దిగితుండున్న కనులును మేము సమీపించుచున్నాము. కాకేషియను సేన ప్రెలివిబాండుకుదక్షిణమునను, వైబర్నుకు పశ్చిమమునను చాలదూరము ముందుకుపోయి తురుముల వెనుకటి సేనాభాగమును భేదించిరి. గడచిన కొన్ని దినములలో మేము 300 తురుములను నైనికోవోగలను 1200 మంది ఆస్కరీలను పట్టుకొంటిమి.

స్వేయూలోనున్న సైన్యము కార్యేతియను కనుమలకు పోవుట

లండను, జూలై 20.—60 కేటగల ఆస్ట్రీయన్ కటాలము సెర్బియనుండి కార్యేతియను కనుమలకు పోయినది. మాంగరి దేశములోనికి రహస్యచరములు వెట్టలేని మాంగరి ప్రతికాధిపతులతో బెత్తిప్రభువు సమైక్యముగా చెప్పెను.

రహస్యను ఆస్తికదళము.

బకోవిగా సరిహద్దునకు పోయియుండు లండను, జూలై 19.—బకోవిసాయందు కనుమలకే వైపున రహస్యఆస్తికదళము పోయియున్నదో, ఎచ్చటనున్నదో తెలిసికొనుట కష్టముగానున్నది. ఈదళము త్వరలో జనరల్ స్టాజునైన్యమునకు వెళుక తేయుద్ధము చేయునని వెట్రోగ్రామమునందుకునున్నాడు.

సరిహద్దునందు యుద్ధముజరిగినదని విషయము పత్రికలు ఒక్కొక్కచున్నవి.

రుమేనియా

రుమేనియా తొటస్యము.

లండను, జూలై 19.—రుమేనియా కొంతకాలము యుద్ధసితి యెట్లుండునో చూచి తలువారయే వత్తునున చతురుడు నిశ్చయించుకొనునది “బెర్లిన్ టాగ్ బ్లాటు” పత్రికా ఘోషారెట్టు విశేషము వ్రాయుచున్నాడు.

మొసపాటేమియా

మొసపాటేమియా ఉష్ణము.

లండను, జూలై 20.—మొసపాటేమియాయందు 120 డిగ్రీల ఉష్ణము కనబడుచున్నది అధికారులు ప్రకటించుచున్నాడు.

దేశీయ తంత్రీవార్తలు

(నూ స్వకీయ విశేషముల వర్ణనము)

బొంబాయి

ఇంగ్లీషు మేయలు స్త్రీమయ. ఆంగ్ల దేశమునకు టపాలు తీసికొనివెళ్లు “వైవ” అను మేయలు స్త్రీమయ ఈనెల 28వతేదీ ఆదివారము మధ్యాహ్నము బొంబాయినుండి బయలుదేరును.

బొంబాయి శాసనసభ.

ఎం. డి. పి. వెబ్బుగారి రాజీనామా. బొంబాయి శాసనసభయందు సభ్యులగు ఎం. డి. పి. వెబ్. పి. వి. ఇగారి రాజీనామాను బొంబాయి గవర్నరు గారు ఆంగీకరించిరి.

దివానుబహదర్ శాశీనాథ రామచంద్ర కాడ్వోలుగారి యాచార్యము.

దివానుబహదర్ శాశీనాథ రామచంద్ర కాడ్వోలు గారు ఒక లక్షరూపాయలు దక్కన్ విద్యాసంఘము నవీన ఉపాధికాలవారికి ఇచ్చి దానవైభవ వర్ణితో శేషవిద్యాన అనుధనసహాయము చేయవలయునని చెప్పిరి.

బుగారము

పారిశ్రామిక విచారక సంఘము

కలకత్తా, జూలై 20.—హిందూదేశ పారిశ్రామిక విచారక సంఘమువారు ఆక్టోబరుమాసమున జలుపు శభ్యతయందు చర్చించు సమస్యలను విమర్శించుటకు సంఘసభ్యులు శే. బాకసభ చేయుదురు. ఆనరబిల్ డాక్టర్ ఆనరబిల్ సర్ సహారన్ కర్ణకప్లంకెట్, ఎడ్వర్డు హాప్కిన్సన్ గారు తప్ప తక్కిన సభ్యులందఱును సభకు వత్తురు. మైసూరు నుండి ఆల్ఫ్రెడ్ చాటర్టన్ గారును, బొంబాయినుండి ఆనరబిల్ ఫజార్ భాయ్ కరీంభాయ్, సర్ నొకోల్ బిజునాథ్ తాతాగార్లు ఇదిగట్లే వచ్చిరి. ఆనరబిల్ పండిత్ మదనమోహన్ మాలవ్య గారు శేపు ఉదయము వత్తురు. సభ్యులకు శేపు ఆనరబిల్ సర్ ప్రాంసీస్ స్టీవార్టు గారి యింట విందుజలుగును. విందెన తలువార సర్ తాచన్ హాండుగాడు తల్లికిపోయి 25వ తేదీని మఱుల కలకత్తాకు వత్తురు. 26 తేదీని వారు రైలువేసంఘముల సమావేశమునకు పోయి, ఆరాత్రియే చెన్నపురికి బయలుదేరుదురు.

జర్మనీ

జర్మనీయందు భోజనసామగ్రిలు.

లండను, జూలై 20.—సెంట్రల్ న్యూస్ పత్రికా ఆప్టుయ్యం విశేషము డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు.—దక్షిణ జర్మనీయందు ఆదేశమువారే తమ భోజనసామగ్రిలసరఫరా చూడుకొనుచున్నాడు. మాంసపదార్థములు దేశీయతల నొక్కొక్కరికి సమానముగా నుండవలయునను నూత్రము ఇంకను పాటించబడుటలేదు.

ఆస్ట్రీయా

ఆస్ట్రీయాస్థితి.

లండను, జూలై 19.—“కోరియర్ డిల్లా సెరా”పత్రికా విశేషము డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు.—ఆస్ట్రీయాదేశపు ముఖ్యయోధ బలమంతయు ఇటలీరంగమున నున్నది. ఇటలీపై పుష్కల రహస్యమైనవ్యయంకంపై వియన్నానగరమునకు మఱుత దగ్గరగా నున్నది. ఆస్ట్రీయావారే మాత్రము వెనుకకు తగ్గినను విశిష్టరంగమువారికి దక్కదు. విశిష్టరంగము ఇప్పటికే చాల సీనస్థితిలో నున్నది.

అమెరికా

“మ్యాచ్ లాండు” సబ్బరైను అధికతి

లండను, జూలై 19.—“ట్రెయ్యు”పత్రికా వాసింగ్టును విశేషము డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు.—మిత్రియందలి శేపునకు బంధించబడిన “నెక్సార్” అను స్త్రీమయ పుర్యము ఆధిపతి గానున్నవాడే ఇప్పుడు “మ్యాచ్ లాండు” సబ్బరైను అధిపతి. ఇతనిపేర వెల్లాండ్ కాయన తట్టికను సందర్భమున గూడ బయటికి వచ్చినది.

వారస్థులకే అరెస్టుచేయుట

కలకత్తా, జూలై 20.—బొంబాయి రాజధానిలోని భార్యార్ పోలీసుకూటంపై డెయిలు గారు కలకత్తా పోలీసు వారికి వ్రాసిన యుత్తరముకట్టి కలకత్తా పోలీసువారు వారంటులేకయే భారతలక్ష్మీ ప్రావిడెంటుకంపెనీ లిమిటెడ్ కలకత్తా యెడల చూచుచుండ మామూలుగాని ఆరెస్టు చేసిరి. తత్కాలము 491 సెక్షను ప్రకారము అట్టివర్తనముభ్యుక్త యాధికారి యెదుటనే జలుపలయునని న్యాయమూర్తి కట్టుపట్టి చూచుచు గాని విడుదలచేయ నాజ్ఞాపించిరి.

హిందూ దేశమున కొత్తగా

రిజిస్టరుకాబడిన కంపెనీలు.

కలకత్తా, జూలై 20.—మొయసెలలో 72½ లక్షల మూలధనముతో 6 కొత్తకంపెనీలు రిజిస్టరు చేయబడినవి.

బెంగాల్ బ్యాంకు వడ్డీరేటు.

బెంగాల్ బ్యాంకు వడ్డీరేటు నూటికి 6 రూపాయల చొప్పుననే ఈయబడుచున్నది.

నల్లమందు పోకరుట.

కలకత్తా కస్తమ్మ కాళాధికారులు నిన్నటి ఉదయము “ఫూర్ పాంసు” అను స్త్రీమయ వేదకి దానియందు ఒక లక్ష రూపాయల విలువగల నల్లమందును పట్టుకొనిరి. ఇంతరకము ఎక్కువను బంధించబడలేదు.

పోలీసు పతకములు.

కార్యకేళి ప్రభువు ఉపన్యాసము. డక్కా, జూలై 20.—ఈ ఉదయము పోలీసు ఉద్యోగుల కనరత్తును శ్రీవాస దర్శించి వారికి బహుమానపతకముల నిచ్చుచు ఇట్లుపర్యసించిరి. “పతకములను బొందుటయందు గెలిచిన వారిలో క్రితేషులకు డిప్యూటీ సూపరింటెండెంటు వసంతి మూర చట్టర్జీ గారికి, అన్ని దేశములలోని పోలీసు కాళిచా గొక్కొక్కప్పుడు స్వార్థత్వము చేయవలసియుండును. ఇతరదేశములందు నల్ల హిందూదేశమునకు పోలీసువారు స్వార్థత్వము చేయుట కష్టమును వెనుదిరులేను వసంతిమూర చట్టర్జీ ముగ్గురు వారు విశుద్ధి విధులందు తమ ప్రాణముల నర్పింపగలమని నిదర్శనమును జూపి యున్నాడు.” తలువార శ్రీవాస వసంతిమూరని కొంతకాలము నుండి పతకములను బంధించి మేజర్ సర్దార్ బహదర్ గోపాలచంద్రవాసుగారిని తమ గౌరవ ఏడికాంతుగా నియమించిరి.

పంజాబు

పంజాబు న్యాయస్థానముల సెలవులు.

పంజాబు ముఖ్యన్యాయస్థాన సెలవులు ఆగస్టు 31 తేదీని ప్రారంభమై ఆక్టోబరు 31 తేదీలో ముగియును. తక్కిన న్యాయస్థానములన్నియు సాధారణముగా సెప్టెంబరు 1 న తేదీనుండి 30 వ తేదీవరకు సెలవు కలిగి యుండునుగాని యీ సందర్భము వాని సెలవులు సెప్టెంబరు 4వ తేదీవరకు ప్రారంభమై ఆక్టోబరు 31 తేదీకి ముగియును.

బర్మా

బర్మా లెప్టి సెంటుగవర్నరుగారి పర్యటనము.

రంగూను, జూలై 20.—బర్మాలెప్టి సెంటుగవర్నరు గారును, బర్మాఆర్థికవిమయమునకును, సేనాసంగవిమయకును, రివిన్యూకార్యదర్శియును ఆంతరంగిక కార్యదర్శియును నిన్నుచధ్యాన్నాడు టీవాయ్ కిచ్చి పాతకాలలకు దర్శించి, అనుపత్తి, ముప్పగు సాధనములనుచూచి, రాత్రియొక కిస మట్లో గాగ్లెనదర్శనమునకు వెళ్లిరి ఈఉత్సవము శ్రీవాస స్థానిక ముఖ్యోద్యోగులతో మాట్లాడిరి.

అనిబెసెంటు దొరసాని.

“అబ్బర్వర్”ను బర్మా మహమ్మదీయ కత్రిక బెసెంటు దొరసానిని గూర్చి యిట్లు వ్రాయుచున్నది.—ఇట్టి సన్మానమును బుద్ధి వికాసమునకు, మహాత్మకద్యయమునకు గల బెసెంటుదొరసాని విషయమున బొంబాయి దొరతనమువారు ఇట్లు ఆకర్షితులుగా కాసించుట అన్యాయముగా నున్నది. బ్రిటిషు పరిపాలనమునందు దివ్యుడు గలిగిన ఈకళంకమును త్రిప్పి వేసి, ఉత్తరపును దొంగిలించుటయనని మేము ప్రార్థించుచున్నాము.

మధ్యరాత్రిముగ్గులు కాలగ్రెసు నభ.

అధ్యక్షక నియోజకము.

జాగ్రూరు. జూలై 20:—ఈ రోజున కృష్ణా జోనుగారి అధ్యక్షతకింద నభ జరిగినది. మా॥ విజయరావు వాచారి బాలా అంబికాచరిణి ముఖద్వారా సర్ నయ్యదు ఆలీ ఇమామాగారి కేర్లు నూలించబడినవి.

మహారాష్ట్ర బ్రాహ్మణులాలము.

ఈ కలాలము కేర్లయట కొకసంఖ్యము కేర్లయట కొరకు ఈ నెల 24వ తేదీన పురమందిరమున ప్రభులు సభ చేసిరి.

సీను బహులు

బొంబాయి. జూలై 21:—ఈనెల 7వ తేదీ బహులము తెచ్చుచున్న “కాస్మిరు”నాక ఈనెల 24వ తేదీ సోమవారము నాడు రాత్రి 12 గంటలకు బొంబాయిరేవుకు వచ్చునని యూహించుచున్నారు.

సబుజ్జీ గోకుల ప్రసాదు కేసు.

అలహాబాదు జూలై 21:—ఫిర్యాదీల వాదనా ప్రార్తి మైనది. ఫిర్యాదీల న్యాయవాది మిగిలిన రెండుకేసులను తీసివే నుకొనెను. సోమవారమునాడు (24 వ తేదీ) నుద్దా యీ ప్రార్థిమాలము నిచ్చుచు ఆనాడు విచారణ విచారణ కొద్దుకు తీసుకొని వచ్చెదరు. ఈలోపున కమిషనరులు విచారణ విచారణ గోకుల ప్రసాదుల యిండ్లను పరిశీలించెదరు.

ప్రీతరు మిస్సె పరీక్షలు.

కృత్యాలవైచారి నంబర్లు.

9 10 12 13 14 15 19 22 31 32 33 36 38 41 42 44 48 49 51 55 60 61 62 63 64 65 67, 74, 75 78 82 89 90 91 92 93 96 97 98 99 101 102 105 109 110 111 128 123 124 125 127 130 135 139 140 142 143 144 145 152 155 159 160 164 165 170 172 174 176 178 188 181 185 190 193 195 196 197 198 200.

హైందవసేనా ప్రశంస.

కొన్ని యంశములను (కలకత్తా) జూలై 21 వ తేదీ బుధవారమునాడు ప్రకటించబడినది. అందు 1914-వ సం॥ నవంబరు నెలను 1916-వ సం॥ మార్చి నెలను ఈజిప్టులో జరిగిన సాంక్రామిక చరిత్రలను గూర్చి ప్రస్తావించుచున్నది. సేనాని జేనరలు. 1. రి అల్లెగొంతుల విప్లవముగాని జేనరలు సర్ బాన్ మాస్టర్లతో గాని పంపిణీ రెండవ మూడవ ప్రకటనలకు కలకత్తా, కలకత్తా కేరలు సులక్షణ కార్యములను విచారణము నుండి రక్షించుటకు వైద్యముల కప్పగించబడినదనియు, ఆ హైందవ సేనానిని కట్టకడపటి పట్టాలమున 1914-వ సం॥ ఏప్రిల్ నెల 1 వ తేదీన గవర్నమెంటును కలకత్తాను, 1915 వ సం॥ ఫిబ్రవరి నెల 8 వ తేదీన కురుక్షేత్రము వైద్యుల నపుడు వారిని తిరిగి పంపించుట హైందవ సేనా ముందుపడి చాల పరిశ్రమనైనదని మనకు తెలియవచ్చుచున్నది.

ప్రశంసాప్రసాదము కలకత్తాలోని శివార్లనుచేయు జాబితాలో నీ విధముగా ప్రస్తావించబడియున్నది.

“రెండవ రాజపుత్ర కలాలమునకు సంబంధించిన జమా దారు ప్రధానమంత్రిగారు ప్రతికూల పరిస్థితులలో ధైర్య సాహసములనుగల వాయువుగా ప్రవర్తించి రి. ల కలాలమునకే సంబంధించిన జమాదారు అస్సాసింగుగాగు ఒక దినమంతయు అవాచ్ఛాదితమైన యొక స్థలమున కాపా డెను. అప్పుడు దాయక అస్సాసింగుండి, అగ్నిబాణములకు తలపించి పోయినందున, సేనలు కేంద్రీయమందును బాటేని బడసెంద గల్గెను దాటలేక పోయెడిది. ముఖ్యము మేజరు ఫర్మాక్ ఆలీగారు తమ బలమును మహోత్సాహముతో విడిచిరి.”

దాని తరువాతి నెలలో నూయిడ్ కట్టణమునకు కొంత దూరముగా నున్న కల్వీల్ (పోగయ) 400 మంది కేంద్రీయలను తిరిగి పంపించుటకు హైందవ సేనలే యంపబడినవి. ఈ రక్షణ సైన్యముచే కొనసన్న కార్యములను గూర్చి సంగ్రహ ముగా ప్రస్తావించుచు జేనరల్ మాస్టర్లతో గానియు వ్రాసిరి.

“ఆ కాలము 100 మైళ్ళ పొడవునను ఎండకాలమునకు యు ఎండకాలము బాగునాకలదు ముఖలసిన కష్టకార్యము నీ సైన్యము నిర్వహించినది. ఈ రాతనిని నిర్వహించిన విధాన ము కడుగుగల ప్రశంసనీయము. ఉదాహరణములైన సేనలు నియంత్రణమును అయ్యెడిది.”

1915 వ సం॥ అక్టోబరు నెలలోను 1916 వ సం॥ అక్టోబరు నెలలోను ఈజిప్టులోని ముఖ్యమునా ఆఫీసరులను కలకత్తా నగరమున ప్రార్థిమాలము తెచ్చుచున్న “కాస్మిరు”నాక ఈనెల 24వ తేదీ సోమవారము నాడు రాత్రి 12 గంటలకు బొంబాయిరేవుకు వచ్చునని యూహించుచున్నారు.

“ఈ సమయమున సాహసముతోను పట్టుదలతోను వారలని” అధికారులు వ్రాసినది యున్నది.

స్థానికవార్తలు

బహుమందిరము; బ్రాహ్మణులు. — ఈ నెల 28 వ తేదీ ఆదివారమునాడు ఉదయము 7.8 గంటలకు వై మందిరములో ధర్మశాసనము.

మదరాసు విశ్వవిద్యాలయము:—విశ్వవిద్యాలయ కట్టకడపటి కడవనంద విద్యనందును పి. పి. రామ స్వామిఅయ్యగారిని విశ్వవిద్యాలయ నభ్యునిగా నెన్నుకొనిరి.

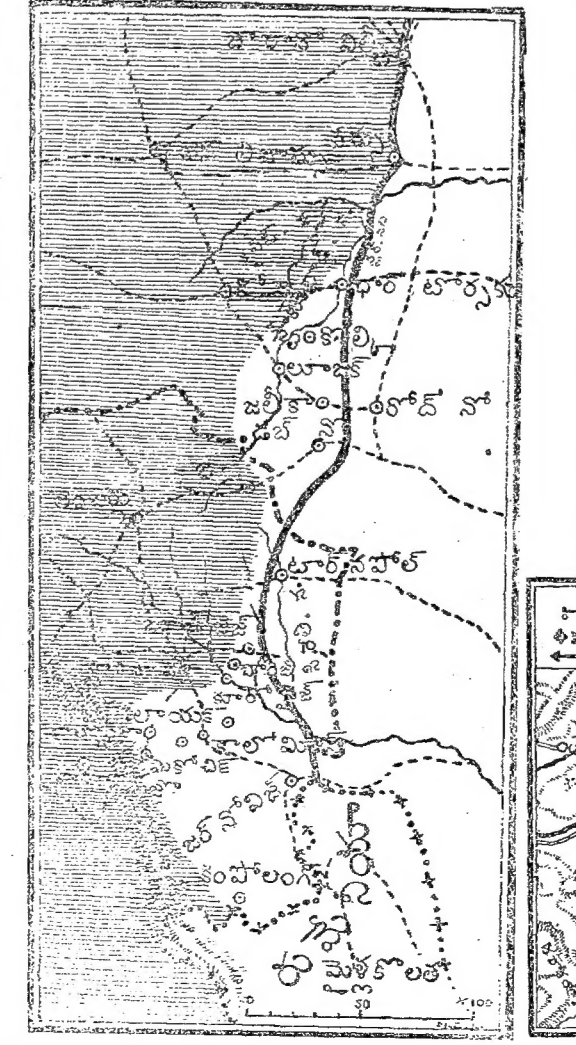
దుండగీడు. — బాన్సువాటిలోని విశాలము హాట్ యను 20 ఏండ్ల కడగీడు నాను 30 వ తేదీన ఆకాఖాయి యను 16 ఏండ్ల యువతల సహకారముచేసి కొడెక్కామునకు తీసికొని పోయెను. పోలీసువారు వానిని పట్టుకొనిరి. కేసు విచారణలోనున్నది.

శ్రీ భాగవత ఉపన్యాసము:—ఆర్యభట్ట వ్యవసాయకారి అధికారముకింద పచ్చయ్యకాశేజీ సంస్కృత పండితులకు ఎం. అక్షయమూగారు శ్రీ భాగవత ఏకాదశ స్కంధమునందలి తొమ్మిదవ యధ్యాయమును మిక్కిలిసులభ శైలితో గాబోవు ఆదివారము ఉదయము 7½ గంటలకు సామా కాంశేజీ యందలి పోగ్గోసీక్ యూనియన్ సారథులు, టి. అబ్బాదుల మొదలియారి హాజరును ఉపసాహించుచు.

కీరసమునూ నెడ బొలకు: పుంటుకొనుట.

క్రిందటి 15 వ తేదీ ఉదయమున రవానా నిమిత్తము 7 బళ్లు కీరసమునానె దెబ్బలతో నింపబడి యుండెను. ఆకస్మాత్తుగా తొమ్మిదిగంటలకొక బండిగొండి యమితముగ పొగవచ్చుచుండెను. అప్పుడు స్త్రీలకుమార్లు తక్కిన రైల్వే సేవకులందఱితో గలసి యచ్చోటికిబోయి అగ్నిని నివారించిరి. నిప్పుంటు కొనుటకు కారణము తెలియకున్నది. పోలీసువారు కొంతకాలం ప్రయత్నముల జేయుచున్నారని ప్రెస్సుపత్రికానిలేఖనకు.

నల్ అసిస్టెంటు సర్జనుల కాన్ఫరెన్సు:—ఇండియాలోని నల్ అసిస్టెంటు సర్జనులందఱును సాంక త్మిక విచారణల జేయుచున్నారని ఈసంవత్సరపు వరుసా కండవ మహాసభ దిశించునెల కడపటి వారములో మదరాసు నందు జరుగును. ఈసంవత్సరపు సభయందు వాక్ ఆరోగ్యవృద్ధి కర్మము జరుగునటులు ఏర్పాటుచేయబడినది. ఇండియాలోని నల్ అసిస్టెంటు సర్జనులందఱు దీయందు దభిమానము కలిపించి కార్యము జయకర్తలగు నిర్వహించుట కొరకు తననహాయమునై తోడ్పడవలెనని గౌరవ కార్యదర్శులు గొరుచున్నారని.

తూర్పురంగము.

చెన్నపురి హైకోర్టులో న్యాయమూర్తుల విచారణల ఏర్పాటులు.

మందువారమునకు:—హైకోర్టు అసలు దావాలో అపీల్లు, సీటి సీవిలకోర్టు అపీల్లు. — ప్రధాన న్యాయమూర్తి కేసుగిరి అయ్యగారు.

మొదటి అపీల్లు:—న్యాయమూర్తులై నలింగు గారు; శ్రీనివాస అయ్యవార్లు గారు.

కీమినలు కేసులు; చిల్లరకనలు; రెండవ అపీల్లు:—న్యాయమూర్తులు ఓల్లపల్లి సదాశివ అయ్యగారు.

రెండవ అపీల్లు:—న్యాయమూర్తులు సెన్నగు కృష్ణన్ గారు. దావాలు పట్టడం; చిల్లర కనె:—న్యాయమూర్తి ఫిలిప్సుగారు.

హాసలు దావాలు:—న్యాయమూర్తి పూట్లపూట్ల టంగు గారు, న్యాయమూర్తి కుమారస్వామి కాశ్మీ గారు.

న్యాయమూర్తి ట్రాటరు గారు సోమవారము నాడు వివాదా దావాలను, మంగళవారమునాడు కచేరీ కనిని, తక్కిన రోజులలో వైసలా హీరింగులపనిని చూచెదరు.

కుమారస్వామి కాశ్మీ గారు సోమవారమునాడు కచేరీ కనిని చూచెదరు. తక్కిన రోజులలో వైసలా హీరింగులపనిని చూచెదరు.

ఒక చిత్రము కేసు

ఒక భార్య మగడుండగ నే ఇంకొకని వివాహ ముడుట.

కలకత్తా, జూలై 20:—నిన్నటి దినము జాగ్రూరు మేజిస్ట్రేటుగారి ఎదుట ఒక చిత్రము కేసు విచారణకు వచ్చినది. కమలవాద సర్కారను నభకు తన ఆత్మగారి మీదను జూరమీదను న్యాయము తెచ్చెను. ఫిర్యాది వాట్నా కోర్టు వశము. అతని మామగారు మరణించగ నే అతడు తన భార్యను పంపుడని ఆత్మగారిని మున్నగువారి నడిగెను గాని వారొప్పుకొనలేదు. మామగారికిని అతనికి కొంత కాలమునుండి విరోధ యుండెదట. కొన్ని దినములైన వెనుక అతడు తన భార్య కొరకు సోదా వారంటు పంపించెను. కాని భార్య జాడ తెక్కడను కనబడలేదు. ఇట్టికల ఆత్మకు కలకత్తాకు వచ్చిపొదు తనభార్య తానొక విలేజును పునె చెప్పి 1872 వ వివాహ కాలము ప్రకారము తన జ్ఞాతని వివాహము చేసి కొనెనని వివేను. మొదటి మద్యయికి సమ్యక్ పంపబడినది.

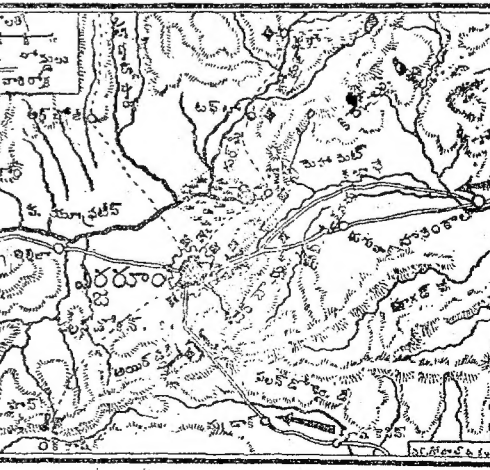
తెంజావూరు వార్తలు.

కుంభకోణం తాలూకాలో బంజారుమాట్ అనుచుకా గొదాదను కొట్టరికాయ కొండలవి తనకద్దనను నూకపాడు లనోటు మార్పుటకు ప్రైవేటి బోయెను. అనోటుకూచి నచ్చటి అధికారు అనుమానించి జూనిని పోలీసువారి కప్పజెప్పిరి. మదరాసుకు తంలిచ్చి ఆసంబంధము ఇచ్చట ప్రైవేట్లో నన్నటులు తెలిసికొని వానిని న్యాయాధికారి దగ్గరకు తీసి కొని పోయిరి. న్యాయాధికారి వానికి మూడుసంవత్సరములు కఠినశిక్ష విధించెను.

ఈనోటు ఎచ్చటనుండి వచ్చినదని తెలిసికొనుటకు పోలీసువారు ప్రయత్నించుచున్నారని.

రక్తవర్ణపు వర్షము.

కల్వీల్ జూలై 20:—అంజంగోరుండి ఈ క్రింది చిత్రవార్త వివరముచున్నది. ఈనెల 7 వ తేదీన అగంట సేపు అక్కడ కురిసిన వర్షము ఎల్లవిరుగుగలవై యుండెను. గామీవాసుల కండటికిని ఆశ్చర్యము గలిగించినది. పోలీసు వారు ఒకసీసానిండ ఈ ఎల్లరి నీటిని చెప్పిదాచిరి. ఈచిత్రముకు వర్షము నుమారొక అరమైలు ప్రదేశమునకే కురిసినది. భూమియంతయు ఎల్లరయ్యెను. ఈవిషయమును పోలీసువారు దివ్యుటి తిహాసీదారు గారికిని దక్షిణ మలబాకు జిల్లాపాలీ ను నూపరింపెండెంటు గారికిని రిపొర్టుచేసిరి. పోలీసువారు పట్టెనీటిని చెప్పి కట్టణము ప్రభుత్వమువారి కాలవరణకాన్త్ర వేర్లకు పరిష్కారము పంపుదురు.

తూర్పురంగము.

THE GREAT WAR.

British Guns Roaring Over Remaining 70 Miles.

GROUND AT LONGUEVAL AND DELVILLE WOOD RECOVERED.

Mesopotamia Papers: Inadvisability of Publishing Them.

GENERAL ELECTION: GOVERNMENT PROPOSALS WITHDRAWN.

FRESH RUSSIAN TROOPS LANDED IN FRANCE.

[Reuter's Agency.]

Great Britain.

Privy Council Appeals.

NEEDLESS DELAYS.

Chancellor's Warning.

LONDON, July 20.

In the Privy Council the Lord Chancellor strongly criticised the delays in Indian appeals and declared that in future the appellants would not be allowed their costs if the appeals were needlessly delayed.

A Credit of 300 Millions.

To be Asked For.

LONDON, July 20.

It is understood that Mr. Asquith will ask for a credit of 300 millions to prosecute the war during the recess.

Rise in National Expenditure.

Causes Explained by the Chancellor.

LONDON, July 20.

In the House of Commons Mr. McKenna said that rise in the rate of national expenditure during the last seven weeks was due, firstly, to Government's purchases of American securities and, secondly, to the rate at which advances to the Allies and Dominions had been drawn upon. He hoped that expenditure would decline.

Kitchener Memorial.

£ 50,000 for Red Cross.

LONDON, July 20.

Mr. Fenwick Harrison has given to the Kitchener Fund £50,000 to be placed at the disposal of Red Cross to help wounded Officers and Men in the form of cash.

Home Rule Bill.

LONDON, July 20.

In the House of Commons Mr. Asquith announced that the Home Rule Bill would be introduced next week.

Death of Soldiers From Heat Stroke.

The Karachi Incident.

LONDON, July 20.

In the House of Commons Mr. Chamberlain stated that he had received telegraphic information regarding the lamentable incident at Karachi and had asked for a full report to ensure that troops should not be moved by rail from Karachi to Northern India under such conditions in the hot weather.

Conscientious Objectors and the I. C. S.

Reply to a Question in the Commons.

LONDON, July 20.

In the House of Commons, in reply to Mr. Snowden, Mr. Chamberlain said the regulation prohibiting conscientious objectors from entering the examination for the Indian Civil Service was made under section 97 of the Government of India Act of 1915. It was justified because a person having moral objection to the use of force by the State under any circumstances could not perform all duties which might be required of Indian Civilian, who were responsible for the maintenance of order.

Hostile Firms in India.

Question in Parliament.

LONDON, July 20.

In the House of Lord Lord Sydenham asked whether the firm of Schroeder Schmit of Bombay, which had been closed, was still dealing in manganese ore under the name of Ettlinger and Company, of which it was an adjunct. Lord Islington replied that since his previous speech he found that Ettlingers, before the war, had close relations with the firm in Frankfurt. Orders had been issued terminating the firm's trade in India. In order to secure complete power over such firms the Government of India was issuing two new ordinances, one empowering it to prohibit or restrict imports and exports in any way it saw fit, and the second closely following the British Trading with the Enemy Act. The Government of India had long ago prevented hostile firms from conducting business in India for the benefit of enemy interests, but for the purpose of determining what was a hostile firm it was necessary to decide whether the firm or business carried on before the war for the benefit of enemy interests was likely to be resumed after the war on similar lines. This would give the Government of India power to close down firms which were now closed down but which were preparing to resume after the war, Lord Sydenham expressed his approval of the ordinances.

War-Time Election.

Motion for Select Committee.

LONDON, July 20.

The tremendous problems of registration was emphasised

ed by Mr. Samuel in the House of Commons in moving the appointment of a select committee to consider the question. The Committee would have to consider whether an arrangement was possible to include them. The Ballot Act did not provide for voting during a bombardment. He spoke strongly of the undesirability of an election at present. He alluded to the effect it would have abroad and said he was convinced that the public did not desire it.

Sir E. Carson's Opposition.

Sir Edward Carson opposed the motion. He believed that a general election must occur during the war. A select committee would be a farce, and the proposal merely meant shelving the matter.

Proposal Withdrawn.

The debate was generally unfavourable, and finally Mr. Asquith regretfully withdrew the proposal, adding that the Government would consider the whole matter and submit proposals of their own.

General Willcocks.

LONDON, July 20.

General Willcocks was received in audience by His Majesty yesterday.

France.

British Guns Roaring on Remaining 70 Miles Front.

LONDON, July 20.

Reuter's correspondent at Headquarters anticipated that British efforts will not be confined to the Gommecourt-Somme front and says that our guns are roaring over the whole remaining seventy miles, giving the Boches no respite. It is stated that the number of captured German guns runs into three figures exclusive of maxims.

PARIS.—Describing the capture of Ovillers a correspondent states that the brigade attacked on three sides and furious fighting at close quarters took place. The streets were full of shell-holes, and ruined houses and cellars were each a fortress. An entire German Brigade was lost. The village streets were strewn with mutilated corpses. Eight hundred were heaped up in the roadway between two forts defending the approaches to Ovillers.

BRITISH RECOVER LOST GROUND.

Massing Germans Dispersed.

LONDON, July 20.

General Sir Douglas Haig, in a communique to-night, reports that most of the ground lost at Longueval and Delville wood has been regained. Heavy fighting is still in progress at both places. South of Delville wood in the afternoon our fire dispersed a large body of Germans massing to attack Waterlot farm from the direction of Guillemont.

Operations on French Front.

Somme Trenches and Prisoners Captured.

LONDON, July 20.

PARIS.—Last night's communique reported that south of the Somme and south of Estrees minor operations in our capturing some trenches and prisoners. There has been cannonade at Verdun but no infantry action.

HEAVY BRITISH CASUALTY LISTS.

But The "Chaps in Better Heart."

Wounded Officers' Statement.

LONDON, July 20.

Wounded British Officers emphasise that though our casualty lists are big we are gaining on balance all the time not only in ground but enormously in man power and morale. Our chaps, they state, are in better heart to-day than ever. On present relation of gains to losses if our casualties were ten times what they are, the war would be over before the end of summer and Germany would be down and out. Moreover a big lot of our casualties will be fit to fight in a month.

New Russian Troops.

Arrival in France.

LONDON, July 20.

PARIS.—A fresh contingent of Russians has landed at Brest. They go to the instruction camp and will go from there to the front.

Russia.

German Bombs on Reval.

LONDON, July 21.

PETROGRAD.—A communique says:—German aeroplanes dropped thirteen bombs on Reval. As the result of rains the Dniester has risen eight feet, demolishing bridges. We are approaching the mountain passes southwest of Kuty along both Cherimosh rivers.

TELEGRAMS.

Russian Cavalry in Bukovina.

Frontier Fighting.

LAHORE, July 20.

LONDON, July 19th.—The precise position of the Russian Cavalry in Bukovina in relation to the passes is uncertain. Commentators in Petrograd anticipate that it will shortly operate behind General Pflanzer's army. Vienna reports admit that frontier fighting has taken place.—("C. and M. Gazette.")

Russian Advance in Caucasus.

Further Russian Captures.

LONDON, July 20.

PETROGRAD.—A communique says:—The Caucasian army has again advanced considerably south of Trebizond and westward of Biaburt, everywhere dislodging rear-guards. During the last few days we have captured 85 Turkish officers and 1,200 Askaris.

Rumania.

Rumania Waiting.

LAHORE, July 20.

LONDON, July 19th.—The "Berliner Tageblatt" Bucharest correspondent says that Rumania is seeking to gain time and awaits further military developments before taking a decision. Rumania's action in immobilising harvest until 28th August is evidently a political one.

Germany.

The Food Question.

LAHORE, July 20.

LONDON, July 19th.—The Amsterdam correspondent of the "Central News" agency states that southern Germany, despite reproaches, is retaining its own supplies. The equalization of meat rations throughout Germany has not been attained.—("C. and M. Gazette.")

German War Aims.

Limitation According to Present Situation.

LAHORE, July 20.

LONDON, July 19th.—A "Central News" telegram from Amsterdam states that Baron Von Zedlitz suggested to six economic societies that were signatories to a famous memorial concerning war aims, a limitation of their aims in accordance with the present situation of the war.—("C. and M. Gazette.")

Austria.

Austria's Dilemma.

LAHORE, July 20.

LONDON, July 19th.—The "Corriere della Sera's" military correspondent states that Austria's best troops remain facing Italy. The Italians are nearer Vienna than the Russians, and the weakening of opposition to them would jeopardise the Isonzo line, which is already seriously compromised.—("C. and M. Gazette.")

Troops Rushed From Serbia to Carpathians.

LONDON, July 20.

Austria has rushed 60,000 landstrum troops from Serbia to the Carpathians. Count Bethle assures the Hungarian journalists that it is impossible for Russians to enter Hungary.

Mesopotamia.

The Dardanelles and Mesopotamia.

Statements in Parliament.

LONDON, July 20.

In the House of Commons Mr. Asquith stated that the papers regarding the Dardanelles could not be published at present except incompletely. The War Council were unanimously of opinion that their publication would assist the enemy.

Referring to Mesopotamia he said that every step had been taken on the consent advice of the military authorities. Regarding the conduct of the campaign there had undoubtedly been incidents which had aroused anxiety and doubt whether the best means had been adopted to secure the end in view. The Commission of Enquiry into the medical arrangements in Mesopotamia had reported that, when they left, everything possible was being done, and the Government was satisfied that imperfection in transport were being remedied. He suggested that a discussion on the subject take place on Thursday. Mr. Asquith said that the Army Council strongly opposed the publication of the papers regarding Mesopotamia, as they would furnish the enemy with valuable information, and the General Staff was of opinion that their publication would prejudice the success of the operations now proceeding. Mr. Asquith emphasised that political had never been allowed to override military considerations in Mesopotamia. He declared that the Government was convinced that the transport difficulties would soon completely disappear, as far as local conditions permitted.

Sir Edward Carson undertook to frame a motion for discussion on Thursday.

In the House of Lords Lord Crew made a statement similar to Mr. Asquith's, and the discussion was fixed for Thursday.

Resolution by Liberal War Group.

The Liberal war group have tabled a resolution with reference to the inadequacy of transport and medical arrangements in Mesopotamia, which is tantamount to a vote of censure. The group have also decided to support Sir Edward Carson's motion.

The Medical Arrangements.

LONDON, July 20.

Replying in the House of Commons to Sir Henry Craig, Mr. Chamberlain announced that he had asked the Viceroy to expedite the consideration of the report on medical arrangements in Mesopotamia by the authorities in India and to address it to him with their observations as soon as possible. He emphasised that it was right that the Indian Government and Imperial Government should

TELEGRAMS.

have the opportunity of examining the report prior to its publication, and assured the House that everything possible was being done to ameliorate conditions.

Mr. Forster stated that the War Office had complied with all demands made hitherto.

Situation Unchanged.
Temperature 120 Degrees in Shade.

LONDON, July 20.

It is officially announced that the situation in Mesopotamia is unchanged. Temperature is 120 degrees in shade.

Death of Sir Victor Horsley.

LONDON, July 20.

Sir Victor Horsley has died of heat stroke in Mesopotamia, where he had volunteered for service.

United States,
Commander of the "Deutschland".

LAHORE, July 20.

LONDON, July 19th.—The "Times" Washington correspondent states that the "Deutschland" was commanded by an ex-officer of the interned liner "Neckar," who was officially mentioned in connection with the Welland Canal plot.—(C. and M. Gazette.)

INDIAN TELEGRAMS.

FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.

(BY WIRE.)

Calcutta.

Presentation of Police Medals at Calcutta.
Lord Carmichael's Speech.

DACCA, July 20.

H. E. Lord Carmichael attended a Police parade this morning at the new Government House buildings. His Excellency, in presenting the King's Police Medals, said:—Among those who won it in the past was Deputy Superintendent Basanta Kumar Chatterjee, whose untimely death we all sincerely mourn. In all countries Police work may at times call for supreme self-sacrifice. In India, as in other countries, members of the police force have not shrunk from making the sacrifice. Here in Bengal Deputy Superintendent Basanta Kumar Chatterjee and other men have shown that they were ready to lay down their lives in the cause of duty and their example must, I feel sure, prove an inspiration to their comrades. Basanta Kumar Chatterjee was a good Police Officer, a man who knew his work well and did his work well. But he was more. He was a man of a lovable nature, who won the affectionate esteem, not only of his brother officers and of his subordinates, Indian and European alike, but also of those of the general public with whom he was brought into touch. He was a brave man and, as I can say from my own knowledge—he came to see me not many days before his death—he was as modest as he was brave. In conclusion the Governor said:—"Speaking on behalf of the Government, I assure you that in their difficult task of combating revolutionary crime our Police forces have our whole-hearted sympathy and support."

His Excellency then decorated Mr. W. T. Moore Mr. T. C. Simson, Mr. L. H. M. Colson, Head-constable Keramat Hussain; Inspector Muhammad Ishaquddin Choudhury, Sub-Inspector Abdul Gaffur and Sub-Inspector Fayad Hussain, all of whom he addressed individually. To Head-constable Keramat Hussain the Governor said:—"You displayed conspicuous gallantry and presence of mind on the occasion of a sensational disturbance in Dinajpur. After the Superintendent of Police had been wounded you assumed charge and with great presence of mind succeeded in quelling the fray and arresting those responsible for creating it."

A Hindu Women Charged With Bigamy.
Mother and Second Husband Abet Her.

CALCUTTA, July 21.

Before Mr. Keays, Magistrate, at Jorabagan, yesterday an application was made on behalf of Kumud Nath Sircar a Hindu, for process against his wife on a charge of bigamy, the complainant's cousin Promada Charan Sircar and the accused's mother being charged with abetment. The complainant is a landholder of Pabna, and Vakil of the High Court, at present practising at the Judge's Court, Pabna. The complainant and his wife the first accused, lived peacefully together as stated in the petition till the death of his father-in-law in August 1912. Since then the relation between Kumud Nath Sircar and his mother-in-law became strained, and in 1914 the former had to take out a search warrant for the production of his wife but no trace of her could be got. Recently on coming to Calcutta the complainant came to know that his wife represented herself to be a widow and married his cousin on the second instant under Act 3 of 1872 (Special Marriage Act) with the knowledge of the mother. His Honour ordered summons to be issued against the first accused under Section 494 I. P. C.

Indian Industrial Commission.
An Informal Meeting.

CALCUTTA, July 20.

There will be an informal meeting of members of the India Industrial Commission to-morrow to settle some preliminary matters connected with the formal sittings of the Commission, commencing in October. All members of the Commission, except the Hon'ble Mr. Low, who has not arrived in Calcutta, and the Right Hon'ble Sir Horace Curzon Plunkett and Mr. Edward Hopkinson, who are now in England, will attend the Commission. Mr. Alfred Chatterton from Mysore the Hon'ble Mr. Fazalbhoy Currimbhoy and Sir Dorabji Jamsetji Tata from Bombay have already arrived, and

TELEGRAMS.

the Hon'ble Pundit Madan Mohan Malaviya arrives by the Punjab mail to-morrow morning. Members of the Commission will dine with the Hon'ble Sir Francis Stewart to-morrow. After dinner Sir Thomas Holland leaves for Kulti and will return to Calcutta on the 25th. He will attend the Railway Conference on the 26th, leaving for Madras on the same night.

Police Powers of Arrest.
A Case in Calcutta High Court.

CALCUTTA, July 20.

At the High Court to-day, Mr. Justice Chaudhuri disposed of the rule issued on behalf of Charu Chunder Muzumdar, Managing Agent in Calcutta of Bharat Luxmi Provident Co. Ltd., calling upon the Calcutta Police Commissioner to show cause why the petitioner should not be set at liberty. It appeared that in a letter written to the Calcutta Police by the Superintendent of Police at Karwar, in the Bombay Presidency, the petitioner was arrested here without warrant. His Lordship, in the course of a lengthy judgment, observed that such application, under Section 491, Criminal Procedure Code, should be made before the Judge presiding over the original criminal jurisdiction. Dealing with the present case His Lordship held it was necessary, in exercising such large powers, to be very careful in regard to the matter, and that reasonable suspicion or credible information must be based upon facts which the Police officer was called upon to consider before he could act upon it. In conclusion, His Lordship made the rule absolute and directed that the petitioner be set at liberty.

New Companies Registered in India.

CALCUTTA, July 20.

During the month of May six companies were registered in India with a capital of Rs. 72½ lakhs. They comprised the Trust of India floated as a private company in Simla with a capital of 50 lakhs, Delhi Flour Mills with a capital of 8 lakhs. Dhunseri and Bijni Doars Tea Companies each with six lakhs, and the Oriental Tea Co. with two lakhs, and Messrs. Cooper & Butler, General Merchants, Bombay, with a capital of Rs. 25,000.

Bombay.

Bombay Share Market.

BOMBAY, July 20.

Further sensational rise in almost all cotton mill shares is a feature of the market to-day. Outside cotton mill shares Tata Hydro ordinary advanced from Rs. 1360 to Rs. 1400. Centrals were in demand at Rs. 2305 and Crescents advanced to Rs. 133¾. Currimbhoy were slightly weak at Rs. 253¾ and Fazulbhoy advanced to Rs. 520. Indore Malwas were slightly better at Rs. 316¾ and Indian bleaching firm at Rs. 170. Standards closed at Rs. 1357½ and Swadeshis were firm at Rs. 1760. Bank shares were firm, Bank of Bombay being in demand at Rs. 1520 and Bank of India quiet at Rs. 73. In miscellaneous shares Bombay Burmahs were firm at Rs. 925. Tata Iron and Steel ordinary were firm at Rs. 171½ and deferred advanced to Rs. 750. 3½ per cent Government paper was quiet at Rs. 76 and small pieces at Rs. 76½ for buyers.

Punjab.

Mrs. Besant and Bombay Government.
The "Observer's" Castigation.

LAHORE, July 20.

The "Observer" an English organ of Muslim opinion in this province, in the course of a long appreciative article on Mrs. Besant, says:—"We cannot conceive of a step more rash or injudicious, in fact, outrageous than that taken by the Government of Bombay against a woman of high character, noble mission, inspiring antecedents and burning patriotism like Mrs. Besant, and we appeal to H.E. Lord Chelmsford to remove this sore blot upon the British administration of this country by immediately putting his foot on the order, which has barred the western presidency to the ennobling spiritual influence of a savant like Mrs. Besant."

Burma.

Lieutenant-Governor on Tour.

RANGOON, July 20.

H. H. the Lieutenant-Governor, accompanied by the Financial Commissioner, Burma; Commissioner of Tenasserim, Revenue Secretary, Captain Roberts, Private Secretary and Mr. Heath, A. D. C., arrived at Tavoy, yesterday afternoon. After visiting various schools, hospital and Assay Laboratory His Honour reached the Circuit House at 7 p. m. After dinner His Honour attended a cinematograph exhibition in aid of the Red Cross Society. The Lieutenant-Governor held his first conference with local officials to-day.

South India.

Red Fluid Falls as Rain.
A Curious Phenomenon.

CALCUTTA, July 20.

A report just received from Anjengo goes to show that the rain that fell there for half an hour on the 7th instant consisted of a red fluid and that the strange phenomenon having caused considerable wonder and excitement, the local police arranged to collect about half a bottle of the red fluid. The phenomenon was noticeable only within a circumference of a little over half a mile, where the ground was found, on inspection to have been stained with red colour. The police immediately reported the matter to the local Deputy Tahsildar, who inspected the spot. A report it is understood has been made to the District Superintendent of Police, South Malabar. It is understood that the red fluid collected by the Police will be forwarded to the Government Meteorologist for examination.

New Hyderabad Resident's Arrival.

SECUNDERABAD, July 21.

The Hon'ble Mr. S. M. Fraser, C. S. I., C. I. E., Resident at Hyderabad and Mrs. Fraser will arrive at

TELEGRAMS.

Secunderabad Railway Station on the morning of Monday the 24th instant, the arrival being public. For the present the Resident will occupy the Bolarum Residency.

Severe Gale.

100 Fishermen Missing.

SIMLA, July 20.

A telegram from Colombo reports a severe gale in which it is feared that upwards of a hundred fishermen have lost their lives having been caught unexpectedly. Government tugs are out searching and have rescued many.

Central Provinces

Congress Presidentship.

C. P. Nominations.

NAGPUR, July 20.

At a meeting of the Provincial Congress Committee held under Presidentship of Hon'ble Sir Bepin Krishna Bose, Hon'ble Mr. Vijayaragavachariar, Babu Ambica Charan Muzumdar and Sir Syed Ali Imam were recommended for Presidentship of the Congress this year.

A meeting has been convened of the leading gentlemen in the Town Hall on the 24th instant, for the purpose of formation of a recruiting committee for this district to raise men for a Maratha Brahmin Company.

BRIEF TELEGRAM.

The Bank of Bengal rate remains five per cent.

The S. S. "Khive," with English mails, will sail on Sunday afternoon, the 23rd instant.

Mahomed Sheriff having withdrawn his candidature for election to the Imperial Council Mir Asad Ali Khan will be considered duly elected.

The P. and O. Company's Steamer "Kashmir" with the outward mails of the 7th instant is expected to arrive in Bombay at midnight on Monday next.

H. E. the Governor of Bombay has accepted the resignation by the Hon'ble Mr. M. de P. Webb, C. I. E., of his office as an Additional Member of the Bombay Legislative Council.

The Customs authorities at Calcutta yesterday morning searched S. S. "Fooksang" and recovered 25 maunds of opium valued at over a lakh of rupees. No arrests have been made.

At the conclusion of the Mandalay Special Tribunal cases in the course of the next few days Maung Kin, one of the Commissioners, will revert to his appointment of Assistant Government Advocate, Burmah.

It is notified that persons desirous of admission to the Council Chamber on the 3rd August should make their applications through a number of the Council to reach the Secretary at Madras not later than 31st July.

Dewan Bahadur Kashinath Ramachandra Godbole has handed over a sum of Rs. 10,000 to the Deccan Education Society's Navin Marathi Shala and has expressed a desire that the interest on the amount should be utilised towards helping poor and deserving students in the school.

The Punjab Chief Court's long vacation will begin on the 3rd August and terminate on the 3rd October. The subordinate Civil Courts ordinarily enjoy a vacation from the 1st to the 30th September. This year they take their vacation from the 4th September to the 3rd October.

Mr. Ross Alston to-day on behalf of the Government withdrew the two remaining charges of bribery against Mr. Gokul Prosad, Sub-Judge, Allahabad, and closed the case for prosecution. Defence will file their written statement on Monday and in the meantime the Commissioners will inspect the houses of Benode Behari and the Sub-Judge. Benode Behari will be produced on Monday for identification by the witnesses.

Weather Report.

SIMLA, July 20.

The monsoon has been somewhat less active especially in northern India. Rainfall has been nearly general in Assam, Chota Nagpur, the United Provinces, east and north Punjab, the Central Provinces, Bombay Deccan and Hyderabad; local in Bengal, Behar, Kashmir, east Rajaputana, Central India east and Madras Deccan. A few falls also occurred in Burma, Gujrat, and east Baluchistan.

Chief amounts are:—Moulmein 2 inches, Victoria Point, Dibrugarh and Dhubri 1½; Cherrapunji 2, Mymensingh 1½, Ranchi 1, Mussoorie 5, Bareilly 3, Lucknow, 2, Bahraich 1½, Benares, Mainpuri, Ludhiana and Rajkot 1; Chanda and Aurangabad 1½; Ahmednagar 5, Poona and Belgaum 1.

FORECAST:—Further decrease in activity of Monsoon.

నామమాత్రం శాసనసభ

మహాత్మాగాంధీగారు సభ్యత్వము వదిలివేసిరి గాన
హూను అసదీబీ ఖాను గారు నియోజకత్వము నట్లు నిర్ధారణము
కాగారు.

చెన్నపురి శాసన సభ

8-3-16 న జరుగు సభకు రానోరవారు ఈనెల 31 న
తేదీ తాము కాగ్యవ్యక్తి చేరుట్లు దరఖాస్తు నోక సభ్యుని
దరఖాస్తును చెన్నపురికి పంపవలెను.

నావిక ప్రయోగము

III

హంకాంగు బాను 24: మును వెళుగు చేరువప్పటి కింకన తెల్లవారలేదు. పట్టణము నానందించుచు నీలవర్ణపు కొండలమీద నుండి తెల్లనిదబ్బులు లేచుచు, చిన్నతుప్పర పడుచుండెను. దూరమున నుండి చూచువారల కీట్టణము పెద్ద కొబ్బరితోటలై గన్పట్టును. పోలీసువారి కరీక్ష యొక పిమ్మట, వారి యనుమతికై కొని యూరిలోనికి బోయిరి. ఓడ ఒక్కొక్క రేవుస్థలము చేరుటతోడనే పోలీసువారి రాక చిన్న స్త్రీలులాంటి ఎదుగు వచ్చి ఒకటొక, రెండొకరగతి బాటసారుల ప్రయాణమునకై దొరకనమువారి ప్రతిఘటన చే నొసగబడిన క్రితకలను పరీక్షించి వెనటిపోవుచు మూడవ తరగతి బాటసారుల నిర్బంధములు విశేషము. మూడవనుండి వెళుగులో చాలమంది పంజాబువారును, మతీకొండలును దిగిరి. వీరు దిగకమునుపే పోలీసువారు వచ్చి వీరిల బాటితాను దీసికొని, వరుసలు వరుసలుగా నిలువబెట్టి ప్రేషనుకు దీసికొని పోయిరి. అక్కడ, వీరి యొకరి యొకరు సంకతులపెట్ల ప్రాసీ కొని వదలిపెట్టి యుండును. ఇక్కడి యింట్లు ప్రాతవిగ్గ గన్పట్టి నను పీఠులుమాత్రము అద్దమలరై నున్నవి. బ్రాహ్మబండ్లు, విద్యుద్దీపములు, నుంచినీళ్లపంపులు మున్నగు సౌకర్యము లన్ని యు గలవు. మనదేశము నదలించిన వాత నింతవఱకు, సదులు గొండులు, రోడ్లవై నూతులవలె గ్రుచ్చుకొను రాళ్లు, నుంకి వాననలు, జూచియుండలేదు. రంగూనులో వాగ్ధు తెల్లు క్రితస్థలమున గానవచ్చెదలె అట్లే చీవావారి విక్కడ జూచె దము. రిక్నాలూగుట, మాటలుమోయుట, బట్టుడుకుట, పీఠులక్రక్క గూడుమండి పండ్లకొట్టుట, చిరులండి దుకాణ ములు పెట్టుట, మారగాయల విక్రయము, చిల్లర వస్తువుల దుకాణములు, పెద్ద పెద్దవాపులు కలిగియుండుట మున్నగువాని యందెల్ల చీవావారి చే మాచెదము. చీవావారి ప్రాబల్య మీ రేవునుండి ప్రారంభమైకట్లు కనుటట్లును. బ్రాహ్మబండ్ల నడు పుట, బ్రాహ్మల తినిభిక్షును పనులలో దాక్షిణాత్యము కొండలు. కనుపడిరి గాని మన దేశముల యధీకరం దిన్న పెద్దవాపుల వంతగా జూడలేదు.

చీవావారి దేవాలయము.

ఈవెనాగులో ముఖ్యముగా చూడదగినది చీవావారి దేవాలయము. ఇది యూరికి వెలుపలవాలయై చి మైశ్వరూర నుండినది. అంతఃకల కొబ్బరి, పనస, మ్యాంగోస్టిక్ మున్నగు ఫలవృక్షములతో నిండియుండు శృంగార క్రతక విధ్యునందుండి బ్రాహ్మ పోవును. దేవాలయమున కెదురుగా నొకచిన్న నెలయేరుకలను. దీనినాటి, మెట్లవై గొంతదూరము పోవుటతోడనే క్షిప్ర చిన్నమందిరము గన్పట్టును. ఇదియూను భాగములుగానున్నది. మధ్యవారి చిన్న గుట్టయొకటికలను. ఇది, నీలపురంతుతో భూయబడి, జంతువదనకలలందు జూచు గువాలవలె చిన్న చిన్న గుహలు చెక్కబడిఅంతు విగ్గ మాము లుంచబడినది. ఈగుహవధ్యభాగమున పెద్దపత్రివిగ్గ వా మొకటికలదు. దీనికిగుత్తుల చిన్న ప్రతిమలు పెట్టబడి యున్నవి. వీరికి క్రిందిభాగమున నొక స్త్రీయొక్కకైగము కలదు. దీనియెనుట ప్రమృగుచ్చును లున్నది. చిన్నమైపు లెన్లు మొలగుచుండెను. దేవునిదర్శ భాగమునయ్యవారి నిట త్రమై చీవాటపాతాలు, అగ్రవస్తులు, మలెలు, మున్నగుమందు సామాను విక్రయించుటకు ఈ కాలము మాడ నొకటి ఆప్రక్కనే కలదు. ఇక్కడనుండి మెట్లవై నుతికొంత దూరము పోయిన నొక మందిరము గానవచ్చును. ఈయ ద్దమున కిద్రపక్కల ఆకుఫలము చెట్లు మంపలులలో వ్రేలాడ గట్టబడి యున్నవి. ఎడమ రైపున నొక చిన్న ఉద్యానవనము.

కిమ్మతాపుల వేదచెల్లునది సువాసన ద్రవ్య రాజము

ఆలవహం స్పింట్ లిపివడికాదు. సుగంధపుష్పముల రసము. నాలుగురెండుపు...
తెలిగడ్డపై తేనెకొనినవో ఎంత మనోహరముగనో యుండును. తేనెతానిలయము సందకత
నానందము కలిగించగలదు

జల చిన్న సీసా 1-5	...	0-8-0
" మధ్యరకం "	...	0-12-0
" పెద్దసీసా "	...	2-0-0
సుగంధ కాళ్లు "	...	0-1-0

వి. పి. చార్జ్ ప్రత్యేకము.

సోలుపజంట్లు:—అంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్ అండ్ల కెమికల్ కంపెనీ,

నెం 155 నామామనీ, బొంబాయి.

మదరాసు పజంట్లు:— మెమోతా పురుషోత్తయ్యులీ

124

నెం 29, వై. నా. బా. రోడ్, భూలంకడి సమీపం, మద్రాసు.

దాని కవలల నొక చిన్న దొంగవు. దానినిండ కందలకొలది తాజేళ్లు. మడివైపున చిన్న గోడ. దాని ప్రక్క నెయేటి యొక్క బుడబుడ ధ్వజము. ఈ రెండవ మందిరమున పెద్ద విగ్గవా మొకటి స్థాపితబడినది. దీని కిగవ్వుల మతీ రెండు పెద్ద విగ్గవాము కలవు. వీని ఎత్తు ఆతేట అడుగు అండును. దీనిని దాటి మతీగొంత దూరము పోయిన మం కిం కొక మందిరము కనుండును. ఇదియే పృథావ దేవాలయము. ఇక్కడ మూడు పెద్ద పాద విగ్గవాము లున్నవి. ఇందు మధ్య విగ్గవాముయొక్క ముఖమువై నగ్నము కాంతము, ఆండుము, గాంభీర్యము, చిత్రించుట కష్టతరము. దీని యెనుట నొక చిన్న దేవాలయము, దాని ప్రక్క కొన్ని భూలగుత్తులు, అగ్ర వస్తులు, వీని యన్నిటి తరువారీ వాలరాతితో చెక్కబడిన పాద విగ్గవాము. పోలుయొక్క మధ్యభాగమున పెద్ద పెద్ద ఇత్తిడి వాళలు పెట్టి వానిలో సాంప్రాదేయము వెలిగించు చుండిరి. వైక వికరింపబడిన మూడు పృథావ విగ్గవాముల కిం ప్రక్కల పెద్ద పెద్ద ప్రతిమ లున్నవి. ఇవి, చీవావారి పురాణ గాథలకు సంబంధించిన మహాపురుషులవలె చెప్పి వారు. ఈ దేవాలయము నానుకొనియే పూజారుల నివాసమునకై ఒక చక్కని మందిరము కలదు. మేమిచటకు బోవుటతోడనే పూజారులు పాముగారి, పంచవార గారి లేరి లేమాను కమా యము నొక చిన్న గిన్నెలో పోసి త్రాగుట కిచ్చి దేవాలయ మునకు 40,000 రూప్యముల వఱకు ఋణము కలదని నుడివిరి.

సింగపురపు ప్రాముఖ్యము.

సింగపుర పీఠాంగుకం టెరుమ్యమై పట్టణము. పెద్ద నర్తకస్థానము. క్రమంచయొక్క అన్ని భాగములకు బోవుకోడ లనేకము లిచ్చుట ప్రతిదినము ఉండును ఇక్కడ మనదేశములు బహుతక్కువ. వ్యాపారయంతయు విశేషము చీవావారి యధీక నుండే కలదు. ఇది ప్రేట్టు పెట్టి మెంట్లుల గడర్చుగారి యొక్క నివాసస్థాన మగుటవలన అందును నిదగిన గౌరవ మంతయు గలిగియున్నది.

పత్రికల సిద్ధి.

మేమ కలకత్తావదనపట్టినుండియు లోకమంతయు అంధకారముగ నున్నది. కిదినపుప్రభువుయొక్క బహుదుఃఖ కరమైన మృతి సమాంతరము మామ చాలకోమలము గాని తెలియ లేదు. సింగపుర, వెళుగులలో అంగ్లదైవకవారా క్రిత కలు మూడు నాలుగుకలవు. వీరిభీరు బహు అధికము. అయినను, వానియందు చదువదగిన సంకతులకూడ బహు స్వల్పమే. మనదేశపు పత్రికలలో గానవచ్చునంత విపులముగా పీనియందు విదేశ వృత్తాంతములు గానము. రైటుగు కంపెనీ వారి పెట్టిగ్రాములలేవు. దేశీయ వార్తలు వ్యర్థము. మనదేశ ములోనే ప్రసిద్ధ పత్రికలు చిప్పికను లోకసంగ్రహమంతయు నొక్కక్షణములో తెలిసికొనవలెను. ఇక్కడి పత్రిక లింకన బాంధ్యస్థితియొకే యున్నది ఆ. నారాయణరావు.

శ్రీ వైవమహాసభ.

చికిటన.

సంస్కృతిమానాభావల సభ్యులందుట్టి గాని వేదాన్య యము చేయినట్టి గాని వైక బ్రాహ్మణ వీరబాహు వైక మహాసభవల దగ్గరవహము గోతునెవల తమస్థితిగతులకు తెలుపుకొనుచు సభవలల ముద్రించబడి కళిశుకు బంపబడి యుండు సమానా ప్రకారము దరఖాస్తులు వ్రాసి యా జూలై నెలొఖరులోగా చేతలారున మాలో నెవ రదిక్రవల పంపుకొనవచ్చును.

కొంపల్లి కోటిలింగం, గుంటూరు.

కాశీనాథుని నానేర్వరరావు, చెన్న పట్టణము.

కార్యదత్తులు

శింగ రాజు మొకటను బ్యా రావు, బెజవాడ.

కోకాధిపతి

తెలుగు ఆనందవాచక పుస్తకములు

మొదటితరగతినుండి నాలుగవతరగతివఱకును మాయె ద్ద సిద్ధముగానున్నవి. ఇవి బ్రిటిష్ కెండిన పితాపురము హై స్కూల్ పృథావోపాధ్యాయులైన బ్రిహ్మశ్రీ, కూచి నర సింహంతులు లి. యె; డాక్. టి. గారి చేతను. పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహరావు - రి చేతను రచించబడినవి. మతీయు మొదటి మూడు తరగతులవాచక పుస్తకములకు డైరెక్టరు గారు 1916 వ సం జూన్ నెల 6 వ తేదీన ఫోర్టు నెంట్లు వార్డి పెట్టెలలో పాఠశాలలయందు దుడయోగింపవచ్చునని ఆను మతి యిచ్చియున్నాడు. ఒక్కొక్క పుస్తకమునకు మిక్కిలి నుండరియలైన సాదాపటములను రంగుపటములను నున్నవి.

ఆనందవాచక పుస్తకము, మొదటితరగతి రూ 0-2-0

" రెండవతరగతి రూ 0-2-6

" మూడవతరగతి రూ 0-3-0

" నాలుగవతరగతి రూ 0-4-0

N.B:—ఎక్కడ గాకొను బుక్ నెల్లర్లు కు కమిషనరీయవలెను.

235 ఆక్. వెంకటేశ్వర అండుకో,

ఆనంద ముద్రాలయోధిరాయలు, మద్రాసు.

గ్యాలిన్ మోటారు పాఠశాల

మోటారుబండ్లు వదుపుటవడ, వాటిని బాగుచేయు (అను) రిపేరింగు నిచ్చుటవడ మోటారుబండ్లు ఎట్లు నడుపుచో యేయేభాగములు యేయేచనులచేయవో అది ఇది గోయినపుడు స్వల్పముగాచేయు రిపేరులను యాచించుట లెల్ల అభ్యాసపురస్కరముగా ఈపాఠశాలలో, యూరోపియన్ వోరవల్ల నేర్పించబడును. ఇది రెండు మాసములలో నేర్పించి (వర్క్ టెంట్లువారివద్దనుండి లై సెన్సు యిప్పించి వంతుబడును, అందులకు ఫీను 40 రూపాయలు కట్టవలయును.

తిరిగిగ్రాము జూలై నెల 1వ తేదీ నుండి ప్రారంభమగును. గ్రాములో చేరదలచిన విద్యార్థులు జూన్ 31 వ తేదీని గాని అంతకు ముందుగాని దరఖాస్తులు చేసికోవలయును. పాఠశాల విద్యార్థులు కోరినచో నికసింతుటకు వాకొనగలరు. ఈ క్రిత నుదహరించువారికి ప్రాసీనాడు.

(41) గ్యాలి అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు.
Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

మీ బాయిలర్లు

విశేష కాలము పనిచేయువలెనన్న "ఇంగ్లీషు బాయిలర్లు కామ్రోజిమక్"ను యువయో గింపవలయును. దానినువయోగించిన బాయి లర్లు శ్రుక్కు శక్తి పొక్కులు పొక్కులుగా లేచి చెడిపోకుండుటయే గాక మెల్ మేట్టుకు చక్కని మెరుగు నిచ్చును; అవమునున్న గొట్టములనున్న శ్రుక్కు పట్టకుండగను సుభ్రముగా నుంచును. ఈ కామ్రోజిమక్ యువయోగించినచో సామెత్తరముల తరబడి బాయిలర్లు చెడిపోకుండు ఎప్పటి కప్పుడు క్రొ త్రవానివలె నుండును.

దానియొక్క యువయోగమును గురించి యు సలహాను గురించియు అసలుయేజంట్లకే వ్రాయవలయును

5 గాలనులుగల రమ్ము 1-కి రు. 25-0-0.

ది రిలయన్సు పౌండింగ్ అండు

389 ఇంజనీరింగు వచ్చు

తపాలపెట్టె నెం 555 కు మదరాసు

(వై కామ్రోజిమక్ గోరువప్పుడు ఈ పత్రిక చేరువాడ నే సాహసం గోరుచున్నాము)

మో హీ నీ తెలము

5 తులముల నూ న సీసా 1-కి వెల 0-12-0

ఇది మనోహరము లేమని విద్యార్థులు, స్త్రీవర్ణు. ఉద్యోగిగము మొదలకు వారికి నుఖ్యుర, విక్రొంతి నిచ్చును. రసభక్తియు అలలు 1-5 రూ 0-10-

కుంకుమ పువ్వు

అమృతాంజనం డిపో, 109, ప్రేకోడ్, బొంబాయి
7, కంజునట్టిపేడి, మద్రాసు.

మీ కవనరమైనచో

యంత్రసంబంధమైనట్టిగాని కరగి పోత పోయినట్టిగాని పనులను గురించియు, ఉక్కు, ఇనుపవాసనములు, వంపులు వంపులుగ వంచ బడిన రేకులు కోణములుగా నున్నట్టి ఇనుప కమ్మలు ఇంకను వివిధమైన ఇనుప సామానులను గురించిన అన్ని విషయములను గురించియు ఈ క్రింది కంపెనీవారితోనే సంగతి సందర్భముల సలహా నాలోచించవలసినది. వీరు సామానులను మిక్కిలి తక్కువ వెలల కిచ్చుటలోను కోరినంతనే వానిని సకాలములో సరఫరా చేయుటలోను గొప్ప పేరు మోగినవారు.

విలాసము:—

ది రిలయన్స్ ఫౌండ్రీ

సౌత్ ఇండియా ఇండస్ట్రియల్స్ లిమిటెడ్
తపాలపెట్టె నెం 558 రు,

389

మదరాసు.

(వై కామోజిమక గోదావరపుడు ఈ పత్రిక పేరుకూడ నుదహరింప గోరుచున్నాడు.)

దంతచూరము

పండ్లపోటుకు తీపులకు మంచిపాటుము.

ఈ దంతచూర ముతో పండ్లు లోముటవలన చిగుళ్లనుండి రక్తము ప్రవించకుండును.

నోట దుర్గంధము లేక యుండును. పండ్లు

ముత్యముల తల్లగా నుండును. అనేకులనల్ల ప్రతిరోజు వాడబడుచున్నది. సర్వసామాన్యముగ అందఱును వాడుటకు తగియున్నది.

పండ్లకు బలము నిచ్చును.

చిగుళ్లు గట్టిపడును.

ప్రతివారము వేలకువేలు డబ్బీలు విక్రయము డబ్బీ 1-కి 0.2 0. డజన్ రూ. 1-2-0.

అమృతాంజనము డిపో,

7, తంబుశెట్టిపేట, జార్జిటవును, మదరాసు.

బంగారు పతకములను

మద్రాసులోను కలకత్తాలోను ఆయుర్వేదీ యాషధ ప్రదర్శనములయందు నిచ్చిరి.

జాండూ ఫార్మస్యూటికల్

వర్కుస్

లేహములు, బిళ్లలు, మాత్రలు మొదలగునవి యన్నియు శాస్త్రోక్త ప్రకారమున సిద్ధపరుచుదురు. వెలవట్టికకై వ్రాయుడు. ఒకసారి చూచిన సంగతి తెలియును.

వ్యవహారములన్నియు నాంగ్లేయ భాషలోనే జరుపవలయును.

చెన్నపురిలోను చెన్నపురి రాజధానిలోను ఏజంట్లు కావలయును.

The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Aurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, 13.

వైద్యవిద్య

దీనియందు మొదలుగ వైద్యబోధనలు నిండియున్నవి. 144 ప్రటెక్షన్ల పుస్తకము. మీ యింటివద్ద ఏ కర్మకారక పోస్తేజి ఖర్చులు కూడ లేక మీకు యిప్పించేటట్లు వుంటే తీసికొనుటకు ఎట్లునులేదా? ఇదే ఒక పుస్తకమునకు వ్రాయుడు. రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ, 188 20, వై శాలబాదకోడ్డు, మద్రాసు.

చాల శ్రేష్ఠమైన ముక్కు-పాడి.

పలక 1-కి రూ. 0.1-8, పీకె 1-కి 3-0-0

సుగంధ ముక్కు-పాడి

బుడ్డి 1-కి 0.4-0 డజన్ 1-కి రూ. 2.0-0

కే. పొన్నురంగ మొదలియారు,

258

ముక్కు-పాడి క్యాపాకలు, పొట్టుబాళ్ళు నెం. 175, మద్రాసు.

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును కాల్గొనుభయముపొందట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనువర్తించుటవలననే కలుగుచున్నది. ఈ ఉచితమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి కఠినసాధ్యమున దృఢగాత్రమును ఆయుర్వేదిని ఇప్పించును. ఈ పుస్తకము ఇనాడుగా నీయబడును. పోస్టు చార్జియు శుమే భరించవలెదము. వెంటనే వ్రాయుడు. 219 వైద్యశాస్త్ర మునిశంకర్ గోవిందజీ, ఆశంకర్ గోపాల్ వాడాలయం. 157, బాద్య, మదరాసు.

తామర తైలము

తామర, తీట, గజ్జి మొదలగు వానికి వేరెత్తినది

తామర ఒకవిధమైనపురుగువలనచర్మముమీదగాని, వెండ్రుకలలోగాని, గోళ్లలోగాని, పుట్టవచ్చును.

పురుగులలోని భేదమునుబట్టి తామరలోను 2, 3 భేదములుగలవు. రాజా రాణి గుర్తుగల తామర తైలము పూతినాశకములగు చాల మంచి మందలతో తయారుచేయబడి ప్రఖ్యాతి గాంచినది. అనేక యేండ్ల నుండియున్న తామర నాలుగైదుసార్లు రాచినతోడనే పోయినదని వేలమంది మాకు వ్రాసి యున్నారు.

కావున తామర, తీట, ఏనుగు గజ్జి మొదలగునవి గలవారందఱు ఈ తైలమును ఒక సారివాడి చూడగోరెదము. వెల 0—4—0. దీనిని రాచిన మంటయుండదు. చర్మమునలు పెక్కిదు. పుండువడదు.

కర్ణ శూల హరి

ఈ ద్రావకము వలన చెవిపోటు, చెవినుండి చీముకారుట, చెవిదిబ్బడ మొదలగునవి వెంటనే నయముగును 5, 6, చొట్టను చెవిలో పోసిన బాధ వెంటనే తిగును. మంటయుండదు. వెల సీసా 1 కి రు 0-6-0. అమృతాంజనం డిపో 6 తంబుశెట్టిపేట జార్జిటవును, మదరాసు.

బాధాపీడితులకు వరము: ఐవోడిక్ సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోషధి సారసవరిల్లా

బలహినులైన రక్తమాలిన జనించుబాధ్యములకు కీరీటమువంటి మందు. దుశ్శులను, చుచ్చులను, గండములను, ఇండ్లను, పాతకోళ్లను అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

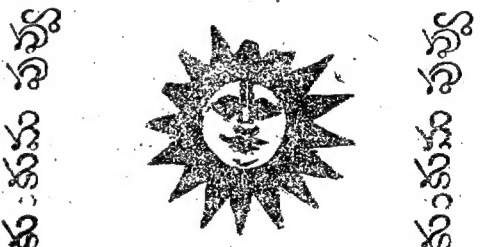
మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి

28

వనోషధి సారసవరిల్లా గల మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైన మధ్యభాగము అన్ని విధములైన దోషములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును కాల్గొనబంధమును నొక్కటను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరుచును. కఠినరోగమును గలగజేయును. 16 రోజులవర కుండుటకు 4 షెన్సుల బుడ్డలలో అమృతము.

వ్రాతైటవు:— పి. డి. సావంత్, గజ్జ. పనసవాడి నం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi No. 144, No. 2. BOMBAY.

కుంకుమ పువ్వు

వ్యచ్చమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్ద దొరకును. కొనువాగు సూర్యమార్గమును గమనింపుడు కరస్పాజెన్సు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్. నారాయణ అండు కంపెనీ.
(55) 21, హమ్మంపేట, బొంబాయి

ఆదివచ్చికాన లేక జన్ను

తులం 1 కి రూ. 3-4-0

కస్తూరి

తులం 1 కి రూ. 30-0-0

అమృతాంజనం డిపో 6, తంబుశెట్టిపేట, మదరాసు

ప్రపంచచరిత్ర

మూడవ సంచిక వెలువడినది.
గ్రంథకర్త:—గా. హరిహర్ శాస్త్రి మరాఠ్, ఎం. ఏ.

తైలినులభము. కథలు చదివినట్లు చదువుకొనఁబచ్చును. బహుప్రాచీనకాలమునుండి లోకములోని అన్ని దేశములలో జరిగిన సంగతు లిందు వ్రాయబడును. చందాపద్ధతి ఆరుసంచికలకు రు. 2.0-0 అంచెకూలి లేదు. ప్రవేశింతుము లేదు. సిద్ధమయిన సంచికలు పి. పి. గా వంపుదుము.

అయ్యవారి:— ప్రపంచచరిత్రకార్యాలయము,
(27) 145, కాంపి, మదరాసు అని వ్రాయుడు.